

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

ROSA DE TANNENBURG

No 2824
2824

DIN BIBLIOTECA DE LECTURĂ

PENTRU

TINERIMEA ROMANA DE AMBE-SEXE

ELABORATA DE

L. M. RIURENU.

Serie aprobată de onor. ministeră ală cultelor și instrucțiunii publice.

A DOUA EDITIONE.

BUCURESCI

TIP. MODERNĂ GR. LUIS STRADA ACADEMIEI, 24

1891.

SERIA I^a

DIN

BIBLIOTECA DE LECTURA

PENTRU

TINERIMEA DE AMBE-SEXE.

~~1588~~

TINERIMIÎ ROMÂNE DE AMBE-SEXE

SI IN SPECIALU

FOSTILOR MEÎ ELEVÎ

DIN

INTERNATELE „RIURÉNU“ SI „MATEIU-BASARABU“

SPRE SUVENIRE.

16 879

CASA COALELOR

BIBLIOTECA PEDAGOGICA

ROSA DE TANNEBURG

No 2824

DIN BIBLIOTECA DE LECTURĂ

PENTRU

325749

TINERIMEA ROMANA DE AMBE-SEXE

ELABORATA DE

I. M. RIURÉNU.

Scriere aprobată de onor. ministeră ală cultelor si instrucțiunii publice

A DOUA EDIȚIUNE.

22564

BUCURESCI

„TIPOGRAFIA MODERNĂ” GR. LUIS. STRADA ACADEMIEI 24.

1890.

859.0-32

123

16879

IBR 1953

1956

1961

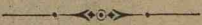
D

Diferitele cărți, ce compun această bibliotecă, au fost aprobate de onor. ministerul al cultelor și instrucțiunii publice atât prin alte deciziuni de mai înainte, cât și prin cea de la 29 Noembrie 1886:

- a) pentru citire în școlile publice primare;*
- b) pentru analize literare în cursul secundar;*
- c) pentru bibliotecile școlare și populare;*
- d) pentru distribuții de premii școlare.*

PC65/00

Dreptul de reproducere rezervat.

B.C.U. Bucuresti

C22504

ROSA DE TANNEBURG

Educațiunea maternă.

Lângă marginea de mătă-și a Suabiei, în acele ținuturi pitoresci, pline de văi înflorite și de munți păduroși, la spatele cărora sloiurile de gheață ale Elveției își înalță pene la nuori fruntea încununată de ninsore eternă, se afla în timpii de demult un mare castel, înconjurat cu ziduri, pe culmea unei stânci înalte, acoperite de brași: castelul de Tanneburg.

După mai multe sutimi de ani, mărețele ruine inspira încă călătorului cugetări dulci și tot-d'odată triste. Înaltele turnuri, pe jumătate dărimate, și grósele ziduri, răsturnate la pământ, fuseseră odinioară locuința gloriei și a puterii: acum rămăneau din această fortăreță numai nisce sfărîmături învălitate de muschiu, ér din vechia putere o simplă amintire. Cu tóte astea recunoscința se păstra neclintită, căci din seculu în seculu generațiunile repetau cu plăcere că cea mai mare mul-

țămire a castelanilor din Tanneburg era de a face fericirea întregului ținut.

Dintre vechii domni ai castelului, locuitorii își aduceau a-minte mai cu seamă despre vitézul Edelbert, cavaleru foarte curajos și de o purtare fără pată, precum și despre demna-i soția, virtósa Matilda. Edelbert era unul din cei mai renumiți răsboinici ai timpului, dar cruda-i meseriă nu-i împuținase întru nimic bunătatea firéscă: sub zaua-i de oțelú, bătea o inimă plină de blândețe; era omú sincerú, religiosú și compătimatorú, suveranú bine-făcătorú și dreptú. Ducele Suabiei îl onora cu amiciția sa, ér împératulú îi purta o stimă particulară. Matilda, considerată în tóte ținuturile vecine ca modelú de femeia, era de o rară frumusețe, dar se distingea mai multú prin spiritú, pietate și bine-faceri.

În acea epocă de turburări și de răsboie ne-curmate, Edelbert sta foarte puținú în familiá: însoția pe ducele în expedițiunile lui și une-ori rămânea ani întregi pe câmpul de lupte. Matilda, în lipsa soțului, își concentra tótá iubirea și îngrijirile asupra unicei lor fiice Rosa, drágálașá copilá, care încă de micá îi seména în spiritú și în frumusețe, dându cele mai bune speranțe. Educarea acestei scumpe copile era ocupațiunea de căpeteniá a duiósei mame: unei femei bune și virtóse ca dénsa nu-i fu cu anevoiá să și créscá fíca în simțimintele pietății și virtuții.

Rosa își iubia multú părinții, răspundéndú în-

grijirilor materne printr'o iubire tot-dé-una respectósă. Tatălú seú, de și venia fórte rarú la castelú și pré puținú ședea acolo, îi era totú așa de scumpú, fiindú că Matilda, bună soțiă și bună mumă, îi vorbia adesea despre dênsulú, cu mare iubire și venerațiune. Tóte cugetările îi erau împărțite între soțú și copilă. „Draga mea Rosă, îi dicea ea mereú, fii ascultátóre și înțeleptă, ca să'ți laudú purtarea cândú va veni să ne îmbrățișeze și mă va întreba dacă suntú mulțamită de tine“. Aceste îndemnuri își produceau tot-dé-una efectulú doritú, căci Rosa, nevoindu-se a le pune în lucrare, devenia din di în di mai bună și mai înțeleptă. Cândú tatălú se întorcea la castelú, ea se întrecea cu mamă-sa ca să'i procure cele mai călduróse îngrijiri.

Lui Edelbert îi plăcea multú persicile. Într'o di, pe cândú îlú asceptau să vină, Matilda culese cele d'ântaiú fructe ale unú persicú de o speciă rară, făcu din ele trei părți egale, una pentru soțú, a două pentru Rosa și a treia pentru sine; după aceea diuse copilei: „Partea mea amú s'o dau tatălú têu“. — „Și eú pe a mea!“ răspuse Rosa. Și se hotărî cu atâta mulțumire, că nu mâncă nici-una dintr'ênsele. Căutâ apoi unú coșulețú, aședâ în elú persicile cu multă îndemânare și le oferi tatălú seú, îndată ce sosi.

Dar nu e de ajunsú să'și iubescă cine-va părinții, ci se cuvine să iubescă și pe săraci, să se deprindă âncă de micú a'i ajuta. Matilda, căreia'i

plăcea caritatea, nu putea să neîngrijescă a împărtăși fiicei sale această virtute. Din copilăria își făcuse o datoriă să împartă celor fără mijloc de ajutor în bani, bucate, lemne și vestminte. Ast-fel, îndată ce Rosa începu să înțeleagă asemenea mulțumiri sufletesci, se simți fericită să împartă numeroasele-i bine-faceri prin mânilor acestei drăgălașe copile, spre a o deprinde de timpuriu să practice învățăturile carității creștine, să prețuiască fericirea de care se simte cine-va coprinsă când vine în ajutorul celor scăpetați. Ea scia de minune să descepte compătimirea fetei către nenorociți, s'o facă pe nesimțite a'și sacrifica chiar plăcerile pentru ușurarea semenilor ei. Odată, tatălul său îi dedese de ziua numelui ei o monetă de aur, ținându-i să facă ce-i va plăce cu dânsa. Rosa ardea de dorința de a'și întrebuinta cât mai curând acel tesar. Cu atâția bani putea să'și cumpere multe lucruri frumoșe, dar dintre toate nu scia ce s'alégă. Rugă dar pe mamă-sa a'i da un consiliu. Matilda îi arătă o mulțime de obiecte, care de care mai plăcute și mai frumoșe, însă fără a o pute determina să ié nici-unul din ele; căci, de ar fi cumpărat vre-un lucru ce-i plăcea, n'ar fi putut lua altul, care nu era mai puțin frumos. Nesciind dar ce să facă cu moneta, biéta copilă se afla în mare încurcatură, când o sormană văduvă, căreia-i murise singura vacă ce avea, veni să cêră ajutor de la mamă-sa. Matilda ascultă pe bē-

trână cu bunătate, și i ȳise : „Vai ! sunt atâția săraci care, ca și dumneata, și-au perdut vitele, din cauza bólei ce le bântuie. Le-am ȳ dat ȳ tot ȳ ce-am ȳ putut ȳ, și nu mi-a rēmas ȳ de cāt ȳ ce'mi e necesar ȳ pentru chieluielele casei ; sunt ȳ tristă cā nu te pot ȳ ajuta. Cu tóte astea, ascēptă pu- ȳ tin ȳ“. Apoi eși din cameră și, dupē douē-trei mi- ȳ nute, se întórse aducēnd ȳ cāte-va monete de aur ȳ, pe care le numerā pe masā. „Acum, dragā bē- ȳ trână, nu'ti pot ȳ da mai mult ȳ, ȳise ea, și'mi pa- ȳ re rē ȳ, cāci, d'ar ȳ fi āncā o monetă de aur ȳ ca a- ȳ cestea, ai putē s'ȳ cumperi altă vacă și s'ȳ scapi ȳ cu totul ȳ de nevoia ce te apēsā.“ Rosa, aȳnd ȳ aceste cuvinte și ascultānd ȳși inima'i simȳitóre, eși rāpede, alergānd ȳ, sburānd ȳ, apoi ādatā se ȳ întórse cu moneta ei și o puse pe masā lāngā ȳ cei-l-alti bani aduși de mamā-sa. „Étē, mamā, ȳise ea, acum bētrāna póte s'ȳ cumpere vaca. E ȳ am ȳ destule jucārii și gāteli, ér biēta vēduvā ȳ simte mai multā nevoiā d'o vacā de cāt ȳ e ȳ de o rochiā : nu e āsa ?“ Sērmana bētrānā, plāngēnd ȳ de bucuriā, stārui a sāruta māna micei bine-fā- ȳ cētóre mai 'nainte de a pleca și, cānd ȳ se duse, Matilda ȳise copilei, ābrāȳșānd'o cu nespūsā ȳ fericire : „Ce mulȳumitā sunt ȳ de tine ! Ai fost ȳ fórte bunā...Īmi pare bine d'acēstā frumósā ȳ faptā. O āsa bine-facere din parte'ti preȳiesce mai mult ȳ de cāt ȳ tot ȳ aurul ȳ și tóte podóbele din lume“.

Matilda o deprinsese ān același timp ȳ a fi a- ȳ scultātóre, a se supune ādatā și cu cea mai mare

plăcere; „căci, dicea dânsa, îndărătnicia și neascultarea sunt cele mai mari pedici la practicarea virtuții. Un copil trebuie mai întâi să asculte de voia părinților, apoi îi va veni foarte ușor a se supune voinței lui dumnezeu. Precum îngrijim a smulge ierburile netrebuincioase ca să nu înecă plantele folositoare sau plăcute, asemenea se cuvine să curățim inima copiilor de toate aplecările urâte, spre a le cultiva cu folos simțimintele cele nobile.“ Été pentru ce Matilda nu suferia din partea copilei nici o abatere de la aceste precepte: când o opria de la ceva, vorba'i era tot-dé-una scurtă și hotărîtoare. Rosa, ca toți copiii, la început se încercase a'nduioșa pe mamă-sa prin lacrimi, ca să'i dé cu ori-ce preț ceeace doria sa aibă; îndată ânsé vèdu că un *nu* hotărîtor din parte'i era un ordin ce trebuia ascultat. Când dar se convinse că lacrimile nu'i erau de nici-un folos, părăsi cu totul această urêtă deprindere. Adesea mamă-sa găsia ocaziune să'i înfrêneze capriciele: când îi comanda, trebuia să părăsescă totul, ocupațiunile sau jocurile, spre a se supune îndată. Nu putea culege din grădină nici fructe, nici flori, fără voia mame-sei. Cu toate astea, înțelepta mamă se feri de a'și îmulți peste măsură ordinele, condamnându urêtul învèțu al celor mai mulți părinți de a se răsti la copii, de a'i muștra și certa neîncetat, ast-fel că în cele din urmă nu sciū cum să se mai pòrte. În educațiune nu e nevoie de

multe precepte, ci de puține, numai să fiă bine înțelese și împlinite cu punctualitate. Înțelepciunea divină a datu genului omenesc numai zece porunci, care, înțelese și practicate cum se cuvine, aru fi fostu de ajunsu pentru fericirea ómenilor.

Matilda găsia ierăși că pentru copii e neapărată trebuință de pedepse și de recompense. „Dumnezeu, își dicea ea, totu ast-felú se pórtă cu noi, care suntemú copiii lui.“ Ast-felú simția o adevărată plăcere să alégă pentru Rosa cele mai frumo-se fructe din grădină, dar voia ca dēnsa să le merite. „Veđi tu ce frumo-se suntú cireșele? Eí bine, vorú fi ale tale, îndată ce vei termina ciorapulú ce ți-amú datú să lucrezi“. Altă dată îi arēta strugurii, dicēndu-’i : „Ai tēi vorú fi, dacă vei puté să’mi spui, limpede și fără greșelă, poesióra ce te voiú pune să’nveți.“ Ast-felú încuragiată, copila se silia tot-dé-una să facă iute și bine ce i-se da să lucreze; apoi, după ce termina, își primia rēsplata promisă, simțindu-se mai încântată de câtú dacă mamă-sa i-arú fi datú fructele fără să le fi meritatú. Cândú era încă mică și făcea câte o sburdálniciă, mamă-sa o pedepsia, neluând’o cu sine în grădină. Pentru o inimă bună era de ajunsu acéstă pedépsă. Peste puținú nu mai fu trebuință nici de acéstă penalitate. De câte ori era nemulțămită, îi dicea cu asprime : „Roso, nu e frumosú, n’ași fi cređutú că ai puté să faci așa ; pentru ce mă mihnesci?“ Și îndată ea, căindu-se din adânculú inimei, se grăbia a’și în-

dreapta greșeala, înveselindu-se numai cându vedea surîsul pe buzele mumei.

Cunoscându toate neajunsurile și pericolele ce nascu din lenevia. Matilda — care din natură era muncitoare — voia s'o vadă mereu ocupată; prin urmare, de câte-ori se așeza la lucru, o lua lângă dânsa și i da să facă și ea câte-ceva. „Negreșitū, cugeta ea privind'o cu iubire, lucrulū ei nu e încă de vr'unū folosū în casă, dar e pré trebuinciosū pentru dânsa, căci o scutesce de urêtulū și de nemulțămirele ce-arū simți, stându fără ocupațiune și deprindându-se cu o vieță leneșă.“ De aceea Rosa învățā de timpuriū să tórcā inulū și să mânuiéscā aculū cu mare îndemânare. Din inulū ce torcea subt îngrijirea mamei, își făcea vestminte simple, lucrate de mâna ei și care i aduceau o plăcere multū mai mare de câtū stofele prețioșe, ce tatălū seū îi cumpăra din orașe.

Matilda se ocupa multū cu ale bucătăriei, pe care o ținea în cea mai deplină curățeniă. Aci găsia tot-dé-una câte-ceva de lucru pentru copilă, pe care o punea să i curețe mazăre, fasole, etc. Ânsē plăcerea i cea mai mare era preferința feței pentru ale grădinăriei, lucrulū în aerū curatū, atâtū de favorabilū sănătății.

Mamă-sa îi încredințā mai multe rězore ca să le cultive singură, apoi o greblă, o udătoare și alte mici unelte, după puterile ei. Ast-felū în toți anii, de la începutulū primăverii, cândū aparū ghiociei, și pênē tómnă, cândū vânturile spulberă

frunzele cădute, Rosa avea neîncetatul de lucru în grădină. Cu câtă plăcere și activitate semăna semințele, răsădia plantele, smulgea buruienile, săpa pământul la rădăcina verzei, arăcia mazărea și fasolea ! Într'o zi, aducându-se la masă pentru prima oră un fel de bucate cu mazare verde, cultivată și gătită de dânsa, simți o plăcere nespūsă : i-se părea că nu mai mâncase nicio-dată bucate așa de gustose. „Étē bine-făcētorele fructe ale muncii, și se mamă-sa ; étē cum dumne-deu rēsplătesce pēnē și cele mai mici osteneli ! Numai prin lucrări neîntrerupte a ajunsu într'o stare atât de înflorită și înutulu ce ne'nconjoră castelul și care mai înainte era sterpū, fără nicio cultură“.

Cu câtū Matilda îngrija să'i de neîncetatul de lucru și să'i varieze ocupațiunile, spre a nu i se urî. cu atâtū ținea să'i procure și ore-care petreceri. De două ori pe săptămână, câte-va copile sărace, dar înțelepte și de etatea Rosei, aveau voiă să vină la castel. Una din ele, Luisa, se deosebia prin bunătatea i de caracter. Cândū se adunau, Rosa le da câte-ceva să mănânce, apoi torceau împreună și după aceea începeau să se jōce, în casă sau prin grădină. Matilda nu le perdea nici unū minutū din vedere și le arēta cea mai mare bună-voință. Vedea totū ce se făcea, auđia totū ce se vorbea. adesea le regula jocurile și scia chiar să de acestor petreceri o direcțiune instructivă. Prin ast-felū de în

grijiri, avu fericirea s'o vedă bucurându-se neîncetată de o deplină sănătate și mulțumire, rezultată pe care îl privea cu dreptă-cuvântă ca unul din punctele cele mai însemnate ale buneî educațiunii, fiindă că numai asf-felū pôte unū copilū să devină mai laboriosū și mai ascultătorū.

Pe lângă acestea Matilda avea deosebită priveghiere, ca să nu lase a se strecura în inima copilei vanitatea și luxulū. Într'o zi, domnitorulū ținutului veni la castelulū de Tanneburg să vadă pe amicul seū Edelbert. Spre a i-se face onorurile cuvenite, fură invitați mai mulți proprietari din vecinătate cu familiile lor. Rosa, care acum era de trei-spre-dece ani, căutându a se presinta cu acea ocașiune într'unū modū potrivitū condițiunii părinților, își puse vestminte de mătase și se găti cu sculele cele mai prețioase. Toți îi lăudaseră frumusețea și eleganța gătelei, ér dēnsa părea încântată de complimentele și lingușirile ce i se adresaū. După ce plecară, Matilda îi dīse: „Laudele ce ți s'aū adusū m'aū mahnitū fōrte. Őre nu mai gāsiaū nimicū de admiratū în tine, de câtū vestmintele și sculele ce purtai? Atunci acele laude nu eraū pentru tine, ci pentru fabricantulū de stofe și pentru giuvaergiolū de la care s'aū cumpăratū. Ți-aū admiratū și frumusețea: dar este vre-unū meritū să fiă cine-va frumosū? Nu cum-va acēstă calitate este o faptă a noastră? X Frumusețea este o flōre trecētoare, ce ni se oferē de unū capriciū alū naturii și pe care

mii de întâmplări potu să ne-o răpescă dintr'o di într'alta, făr'a mai vorbi despre neapăratele urmări ale etății. Ei, scumpă copilă, dac'ai avé numai acéstă frumusețe, crede-mă că m'ași simți cea mai nenorocită dintre mume! Nu uita nici-o-dată că, dacă esti frumósă, acestü darü e neînsemnatü și nesigurü. Silesce-te a dobândi calitätăți principale, virtuți solide, căci ele facü adevărata onóre a sexului nostru." Dupé aceste cuvinte, aședëndü sculele în cutiă, adause: „Ce suntü tóte diamantele, pe lângă o inimă bună și curată? Simțimintele nobile și faptele frumóse: éte bunuri în adevëru prețiose și neperitóre.“

Matilda da fetei lecțiunile cele mai înțelepte, dar exemplele ei prețuiaü și mai multü, căci exemplele producü asupra copiilor o întipărire multü mai viiă de câtü cuvintele. Purtarea ei servia pentru copilă ca o lecțiune perfectă. Privindü pe mamă-sa, Rosa vedea ce i-se cuvenia să fiă; imitând'o, învăța practicarea tuturor virtuților, modestiei, blândetei și înțelepciunii Matildei. Nici-o-dată nu'i trecuse prin minte a se lăuda pe sine, a'și arêta către cine-va superioritatea de rangü, de avere, de spiritü; nici celü mai micü semnü de mâniă nu întunecase vr'o-dată fața'i senină și bine-voitóre; defăimarea nu'i întinase curăția buzelor; nici-o-dată nu eșise o vorbă urêtă din gura ei, curată ca și inima. Făcea ânsé o întipărire și mai adâncă în inima Rosei căldurósa'i pietate, sincera și neobosita ei

îndurare către alții: această fericită întipărire nicio-dată nu i se sterse din inimă.

Matilda se interesa multă de sôrta bolnavilor, săracilor și tuturor nenorociților. Restrictile de orî-ce natură găsea mare răsănet în inima ei compătimitore. Femeia unui plugar, muma a șese copii, care locuia în satul din pôlele muntelui, se bolnăvi greu într'o iernă. Nobila dómă, îndată ce află, porni de la castel, scobori muntele și se duse s'o vadă. După ce se informă despre nevoiele de care suferia, îi înlesni cele trebuincioase, îi dete chiar dēnsa ore-care medicamente, voind s'o facă a învinge desgustul ce simția luându-le; apoi o visită în tôte zilele spre a o îngriji. Tot-dé-una lua cu sine pe Rosa, ca să'i arate de timpuriu ce este nenorocirea, s'o deprindă a fi compătimitore, a veni în ajutorul scăpetaților, a suferi cu răbdare încercările la care cerul ar fi voit s'o supună vre-o-dată. În fine, mulțumită dărniciei și îngrijirilor ei, biéta bolnavă începu a'si recăstiga sănătatea. Când Matilda, stând în picioare lângă dēnsa și pipăindu'i pulsul, îi spuse că nu mai era nici un pericul, că în curēndu se va însănătoși pe deplin, soțului, muma și copiii, cu lacrimi de bucurie și de recunoscință, nesciind cum să'i mai mulțumescă: „să cădem în genuchi, copiii mei. dize tatăl, la aceea care v'a scăpat muma!“ Și toți se întreceau a săruta mânilor bine-făcătoarelor. Rosa, adânc mișcată de acest frumos specta-

culū, nu'și mai putu opri lacrēmile. Cătū de fericitā se simția d'a avé o mamă atātū de bună, și cu cātă plăcere își propuse a'î imita bine-facerea și virtuțile!

O asemenea educațiune nu putea să nu'și dé fructele'î fericite. Rosa deveni unū adevăratū model pentru sexul femininū : virtutea și modestia deteră unū noū farmecū frumuseții ei naturale. Vestimintele, țesute și spălate de dēnsa, erau simple, curate, ca și inima ei. Câte o ramură de liliacū, unū buchetū de viorele saū o garofiță, care făceaū unū contrastū plăcutū cu albețea rochiei sale: étē'î gătēla favorită. Ânsē ochii ei albastri, plini de inocență, erau mai dulci de cătū viorelele, ér curata rumenélă a obrazilor avea o frăgeđime și un farmecū multū mai plăcutū de cătū garófa. Cine o vedea nu se putea opri de a đice: „Rosa de Tanneburg e în adevērū cea mai frumósă copilă din tótă țera, dar virtuțile îi suntū multū mai presusū de frumusețe!“

Rosa fără mamă.

Ce isbire pentru buna copilă, ca să pérđă așa de timpuriū o asemenea mamă! Abia împlinise cincî-spre-dece ani, cândū d'o-dată Matilda căđu fórte greū bolnavă. Simțindū pericolulū ce o amenința, nu'lū ascunse de locū. Soțulū ei se afla la resbelū. „Scumpa mea fică, đise ea, trămite

îndată pe cine-va la tată-tău ; ași dori să-lu mai vëdă o-dată, pên'a nu părăsi acéstă lume. Chiamă și pe cuviosul starițu Norbert, căci elu, care m'a botezat și m'a închinat lui dumnezeu la venirea'mi în lume, nu va pregeta nici acum să'mi dé totu ajutorul, spre a părăsi acéstă vieță. Piósele'i rugăciuni și consiliile lui paterne îmi voru ușura și îndulci durerea trecerii de aci la o vieță eternă."

Demnul preotă veni îndată : era ună bătrână venerabilă, în ale cărui cuvinte și purtări se vedea înțelepciunea, credința și bunătatea. După ce vorbi puțină cu bolnava, îi dete sânta cuminicătură și îi citi rugăciunile convenite, vorbindu'i despre vieță eternă cu mare căldură și cu adevărată încredere. Acéstă ceremoniă, înduioșătoare și sântă, aceste adevăruri mângăietore, aceste cuvinte însuflate de credința cea mai curată, făcură adâncă întipărire în sufletul Matildei și i deteră o nouă putere. Seninătatea cerescă, revărsată pe fața ei, alină d'o-cam-dată durerea Rosei, care, prin încrederea și speranța că buna'i mamă se va bucura de vieță eternă, simți dorința de a muri și ea cu dënă, spre a o însoți în locuințele ceresci. Ea nu se depărtă de patulă iubitei mame : după aerulă de iubire, îngrijire și compătımire, ce se vedea pe frumosu'i chipu, ară fi luat'o cine-va dreptă ună ângeră.

Peste câte-va zile sosi și Edelbert. Nóptea era acum înaintată, ânsă Rosa veghia neince-

tatū. Alergându înaintea tatălui seū, îl ū întem-
pină în capul scării și se aruncă în brațele lui,
fără a puté rosti unū singurū cuvântū. Numai
lacrēmile ce'i curgeau șiróie pe față, arētară
totū pericululū. Intrându în cameră și apropiin-
du-se de patū, soțul rēmasē sdrobotū de durere,
vėdēndū semnele morții întipărite pe figura'i pa-
lidă și descompusă. Plāngea și suspina d'o parte,
ér Rosa de ceea-l-altă. Mati'da, readunādu'și
slabele puteri ce'i mai remāneau, le întinse mā-
nile aprópe înghietate și le dīse cu voce stin-
să, dar cu unū zīmbetū dulce și plinū de iubi-
re : „Dragă Edelbert, scumpă Rosă, ultima mea
oră se apropiă ; nu voiū mai vedé rēsăritulū
sórelii. Cu tóte astea, nu vė māhniți atātū de
multū : imi voiū schimba locuința, étē totulū. Pri-
miți bine-cuvēntarea mea. Ne vomū reuni într'o
di, ca să nu ne mai despărțimū“. Parāsind'o pu-
terile, fu nevoită să tacă douē-trei minute, apoi
adause : „Edelbert, nici-o-dată nu mī-amū făcutū
portretulū, dar privesce pe fīca nóstră : e chiar
imaginea mea; étē cea mai frumósă suvenire ce'ti
potū lāsa din parte'mi. Ti-o incredințezū tie, în
acestū momentū supremū și în fața lui dūmnedēū.
Tot-dé-una m'amū nevoitū s'o crescū în iubirea
virtuții, în principiele religiunii. Ai pentru dēnsa
tótă iubirea, despre care mī-ai datū atātea pro-
be și pentru care îți mulțumescū și în ultimulū
momentū alū vieței. Cātū pentru tine, scumpa
mea copilă, tu ai făcutū neīncetatū bucuria și

mulțămirea vieții mele. Nici-o-dată nu m'ai su-
 përată; ai fostă mereu pentru mine cea mai bu-
 nă dintre fice. Păstréază'ti și de aci 'nainte pieta-
 tea, inocența, bunătatea inimei. Onoră și iubesc
 pe bunu'ti tată, neîncetată espusă la atâtea pe-
 ricule! Daca, din nenorocire, s'arū întempla să
 fiă rănită. îti recomandă să mă înlocuiesci lângă
 dënsulă. Tu să'i fi.. și i vei fi, nu e așa?.. mângâ-
 ierea bêtrânețelor, îngrijindu'lă, iubindu'lă, fiindă
 și pentru elă ce-ai fostă pentru mine: cea mai
 bună dintre fice. Dumneđeule a-tot-putinte, a-
 dause ea; ascultă umila rugăciune a unei murinde,
 care 'ti cere ajutoră pentru copila sa! Feresce-o
 Dómne, de totă rëulă, susține-o în calea virtuților,
 și dă-ne la câteși trei să fimă o-dată reuniți în
 ceruri. Acolo, duse ea strîngëndă în mânele'i în-
 ghietate mânele soțului și p'ale ficeii, care se în-
 necau în lacrimi, acolo celă puțină nu vomă
 mai muri, ci ne vomă puté iubi în eternitate.
 N'amă avută pe acestă pămëntă de câtă o inimă
 și ună sufletă; totă ast-felă va fi și dupé ce vomă
 părăsi acéstă viétă, dar nimică nu ne va mai
 turbura unirea“.

Dupé aceste cuvinte, aruncândă spre soțū și
 fică o ultimă privire, în care se vedea seninătatea
 ângeréscă, își așinti ochii în fața patului, unde o
 pictură înfățișa crucificarea mântuitorului. „Isuse
 Christóse, duse ea cu voce stinsă și abia înțelésă,
 acum îti incredințeză sufletulă meă...“ Ș'acestea'i
 fură ultimaele vorbe, dându'si sufletulă.

Ară fi cu neputință să se descriă mâhnirea și durerea tatălui și a fiicei în acea noapte fiorosă și în ziua următoare, la ceremonia înmormântării. Toți locuitorii din vecinătate le împărtășiră mâhnirea. Fiă-ce casă, fiă-ce colibă, erau cufundate într'o atâtu de mare jale, în câtu toți păreau că plângu, ca și cei din castelă, pe cea mai bună dintre mame. Mulți ani în urmă, ba chiar pêne la a doua și a treia generațiune, se păstră în totu ținutulă dulcea amintire a acestui ângeru de virtute și de bine-facere.

Istoria lui Burcard.

Cavalerulă Edelbert trebui să se întorcă la răsboiulă fără întârziere. În tómnă următoare, sosi ierăși la castelă, greu rănită la brațulă dreptă. Rosa simți o adâncă durere, vedându'lă tristă și suferindă. Rana îi causa mare neliniște. Ea nu se mai deslipia de patulă unde zăcea scumpu'i părinte. Îi prepara mâncarea, i-o aducea singură și da ajutoră chirurgului, ca să'i spele și să'i lege rana. Vindecarea mergendă fórte încetă, Edelbert, spre marea'i părere-de-rēu, fu nevoită a sta mai multe luni în casă. Acestă repausă silită aprindea și mai multă nerăbdarea lui răsboinică. „Acum, își dicea adesea gemendă, suveranulă meulă, ducele, se luptă cu inimicii și, pe cândă ară trebui să fiă și eulă lângă dēnsulă, etē-mē stândă

ca unŭ trântorŭ înaintea focului!.. De ce nu mă vindecŭ mai curêndŭ, să'mi iéŭ zaua și să încalecŭ cursierulŭ?" Atunci cădea pe gânduri, din care numai Rosa era în stare să'lŭ scótă. Ea punea lângă dênsulŭ mésa'i de lucru și, pe cândŭ cosea, aducêndŭ vorba despre mamă-sa, îi povestia câte una din faptele'i laudabile, saŭ îi repeta óre-care cuvinte frumóse ce pronunțase, âncă necunoscute cavalerului. Asemenea amênunte, descrise de scumpa'i copilă, îi atrăgea tótă luarea-a-minte și Rosa, reeșindŭ a'i risipi mâhnirea sufletului, îlŭ făcea să'i povestéscă și elŭ faptele eroice din numerósele'i lupte. Cândŭ îlŭ vedea dispusŭ să'și deschidă și mai multŭ inima, îi împléa cu vinŭ cupa de argintŭ ce'i dedese tatălŭ Matildei și'lŭ îmbiia s'o bé în onórea strămoșilor. Acéstă invitare era făcută cu atâta grațiă de aceea pe care o iubia așa de multŭ, în câtŭ Edelbert nu accepta să i-se repete: bea dar cu tótă mulțamierea pentru strămoșii sêi și ai soției, și îndată uita supêrările, devenindŭ voiosŭ și vorbitorŭ. Astfelŭ se strecurară, ca nisce minute, lungile nopti de iernă.

Pe la începutulŭ primăverii, unŭ nobilŭ cavalerŭ, trâmisiŭ din partea ducelui, sosi la castelŭ și îndatorâ pe Edelbert să mérgă cu osteniî sêi spre a se întruni cu armata ducală. Câtă mâhnire simți, vedêndŭ că brațulŭ îi era âncă pré slabŭ spre a mânuî lancea și spada! Elŭ îi arêtă rana și își ceru scuse că nu póte merge la resboiŭ,

ca și cum devotamentul și bravura nu i-ar fi fost îndestul de cunoscute spre a'le scuti de ori-ce bănuielă. După aceea se grăbi a'și aduna mai toți ostenii, spre a'i trămite ducelui. Ca să le aprindă și mai mult zelul, înainte de pornire le dete un ospet, care ținu pênă séra. A doua zi dimineța, îi adună în sala de ceremonii, unde veni în vestmintele'i de cavaler și purtându la gât un frumos lanț de aur. După o cuvântare scurtă și energică, prin care le recomanda cea mai strictă disciplină, încredințându-le cu solemnitate comanda acestei strălucite și curajoase trupe cavalerului care sosise, ér mai 'nainte de a se despărți de dênșii le repetă din nou cuvintele'i obicinuite: „Amicii și vitejii mei, purtați-vé ca nisce lei în contra inamicului, dar cu locuitorul linistit fiți blândi ca mielul.“

Trupa porni îndată. Edelbert, trist, se aședă la o feréstră a castelului spre a o poté privi cât mai mult în depărtare. Trecuse cât-va timp de când intrase în pădurea vecină, și cavalerul stă încă gânditor, cu ochii ațintiți spre locul de unde dispăruse. Acea zi i-se păru de o lungime nesuferită: nimic nu'l putea face să'și uite nemulțumirile. După cină, ședă lângă foc. Timpul era noros și rece; un vânt spăimântător sufla printre 'naltele turnuri ale castelului; plóia răpede bătea'n ferestre cu putere, de răsunaă gemurile. D'o-cam-dată Rosa se ocupă cu ațitarea și aprinderea focului; apoi aduse vinul de séra

în cupa de argintă și, așezându-se lângă dânsul, îi dîse :

— Scumpe tată, ești dispusă acum să'mi povestesci istoria cărbunarului care-a venit să te vedă astăzi după amăzi? Nu'mi este necunoscută: mî-aducă a-minte că locuia o-dinióră în castelul, că fîcă-sa Luisa a fostă una din tovarășele copilăriei mele; dar nu știu bine tóte împrejurările istoriei lor și ași vré să le află și eă.

— Istoria lui Burcard? Ți-o spună cu tótă mulțumirea. A venit să mă vedă, știindă cătă o să fiă de mîhnită că nu potă merge la răsboiul, căci și elă a simțită o-dinióră mîhniri de acestea. Burcard a fostă ună curagiosă osténă: m'a însoțită în multe răsboie. Dar, mai 'nainte de a'ți povesti istoria, trebuie să'ți vorbescă despre cavalerul Cunic de Fichtenberg. Mărețul și frumosul castel de Fichtenberg trebuie să'ți fiă cunoscută, căci se potă zări chiar de aci colosalele 'i turnuri, ce se 'nalță în depărtare dincolo de pădurea nóstră; ânsă tu nu l'ai vedută âncă pe cavaleră, căci tot-dé-una mî-a fostă inamică și prin urmare nici-o-dată n'a venită pe la noi. Ura ce are asupra'mi e fórte vechiă. În tinerețe, amă fostă amêndoă la curtea ducelui în calitate de pagă. Chiar din acea fragedă etate, Cunic era svăpăiat, mândru și fórte ambițiosă; de aceea, ducele neiubindu'l ca pe mine, gelosulă Cunic mă ura din totă sufletulă. Cândă furămă rădicați la demnitatea de cavaleri și cândă ne înfățișarămă amênduoi înain-

tea unei numeroase și strălucite adunări, ca să ne arătăm arta de a mânui spada și lancea, eu avui fericirea să dobândesc premiul de onoare : o spadă de aur, pe care mamă-ta, care atunci era cea mai frumoasă și mai virtuoasă din domnișoarele curții, fu însărcinată să mi-o presinte, în vederea și aclamările tuturor cavalerilor. Cuneric abia obținui ultimul premiu : o părechiă piteni de argint. Din momentul acela, ura îmi se învenină și mai mult, apoi ajunse la culme, când împăratul, după o mare bătălie, îmi făcu — precum ști și tu — însemnata onoare de a mi da acest lanț de aur, pe care mi lă puse el însuși la gât, pe când lui Cuneric îi adresă cele mai aspre muștrări pentru neastemperul și nesocotința cu care era p'aci se pierdă bătălia. Pe atunci Burcard era vasalul și soțul meu de arme. Avea o mică proprietate, ce i dedesem în domeniul meu, mărginită cu pădurile lui Cuneric, vecină supărător pentru Burcard. Mulțimea de vânat, mai ales ciutele și cerbi, ce furnica în pădurile lui, pustia țărâni, și mistreții făceau mari stricăciuni prin livezi. Credinciosul vasal, plângându-se la mine de aceste stricăciuni, îi dedei ordin să ucidă acel vânat și să mi lă aducă, căci ori-ce vânat călca pe proprietatea mea mi-se cuvine de drept. Burcard dar făcu precum îi disesem. Într'o seară, pe când mă întorceam de la vânătoare cu oamenii mei, vedui pe soția lui venind în fuga

mare către mine. Cum mă ajunse, cădu în genuchi plângându și înecându-se în suspinuri cu copila ei, Luisa, care lăcrăma lângă dânsa. Amândouă, c'ună aeru rugătoru, staū cu mânilé întinse spre mine. Sërmana femeia, începându să vorbescă, mă rugă căldurosū să'i înapoiezū soțulu. Atunci étē ce aflai. Pe cândū Burcard, soția sa Gertruda și mica Luisa cinaū linistiți subț unū arbore dinaintea colibeii, Cunerice, însoțitū de mai mulți ómeni armați, pe josū și călări, veni la dênșii cu mare furiă. Servitorii sei prinseră îndată pe Burcard, îlū legară cu mânilé la spate, îlū aruncară într'o trăsură și'lū luară cu dênșii. Causa acestei purtări neasceptate era că, cu câte-va țile mai 'nainte, ucisese la hotare, dar pe pământulu domeniulu meu, unū cerbū eșitū din pădurea lui Cunerice, și'lū adusese la castelū. Cunerice, furiosū, jurase că va face pe *nerușinatulu vênă'orū* (ast-felū țicea bunulu Burcard) să'și pérđă vieța în cea mai spăimântătoare temniță a castelulu de Fichtenberg, în miđloculū șerpilor și bróscelor. „Ei bine, țisei eū bieteii femeii, te asigurū că'lū voiū scăpa, chiar de arū fi nevoiă să sfăramū din temelii visuinea de Fichtenberg. Linistiți-vē și, pên'atunci, adăpostiți-vē în castelulu meu.“ Eū dar începui a 'lū urmări cu ómenii mei spre a'i smulge prada, de arū fi fostū cu putință, pênē să nu ajungă la castelulu lui. Trămisei câțiva călăreți armați ca să cerceteze pozițiunea loculu, le spusei unde să ne adunămū, apoi plecai în

fuga mare spre castelul de Fichtenberg. Trămișii mei îmi aduseră scirea că Cuneric cu ai lui, oprindu-se la mōra din fundul văiei, se pusese ră pe bētură, că trāsura ce ducea pe bietul Burcard se afla înaintea porții. Noi îi întrecerăm cu o bună distanță, și am fi putut ajunge la castel mai 'nainte de dēnșii; dar, gāsind în marginea păduri, pe unde urma să trecă răpitori, un loc potrivit spre a ne ascunde, ne puserăm la pândă. Când, voioși și fără cea mai mică grijă, ajunseră în dreptul nostru, e irăm d'o-dată din ascundători și năvălirăm asupra-le cu iuțela unui trāsnet. Cuneric, care nu se ascepta la un asemenea atac și care pe lângă acesta era cam amețit de bētură, se luptă cu multă neîndemănare; apoi, după o scurtă împotrivire, luă fuga cu toți ai lui. Mi-ar fi fost foarte ușor să'l prind și să'l pun la închisore, dar îmi fu milă de dēnsul și'l lăsa să scape. Mulțumită lui dumneșeu, nu peri nimeni în luptă. Pământul era acoperit numai de armele inamicilor. Liberându în dată pe Burcard, îi dederăm calul unuia din inimi, care căduse jos în luptă; puserăm toate armele rămase de la învinși în trāsura ce aduse pe Burcard, și ne întorserăm triumfători la castel. Mi-ar fi peste putință, fiica mea, să'ți descriu surprinderea și bucuria soției și fiicei lui Burcard, când ne întorserăm învingători, mai ales când avură fericirea să revadă pe Burcard pe care'l

plânseseră cu atâta dor. Câtă să'ți spună ânsă că bucuria mea era și mai mare. Câtă e de dulce și de plăcută fericirea ce simte cine-va, când scapă pe semenii sei din ast-fel de nenorociri dureroase! Atunci luați întreaga-i familie pe lângă mine și dedei lui Burcard o mică ocupațiune în castel, spre a-l scuti de persecuțiunile ferosului Cuneric. Mai târziu, fiind rănit în resbel, nu mai putu servi în armată; ânsă, fiind că acesta nu-l împiedica de a lucra și fiind că i-ar fi venit foarte cu greu să nu și agonisască pâinea cu sudoarea feței, după ore-care cercetări găsi în partea cea mai sălbatică a pădurii un loc potrivit și mi ceru voie a se stabili acolo. Locul ce și alesese era într-o vâlcă foarte retrasă, unde i făcu o frumoasă căscioră. După multe trude, ajunse a și face acolo o țerină care, cultivată cu îngrijire, îi procură cu îndestulare cele trebuincioase pentru susținerea micii sale familii. Pe lângă acesta începu să facă și cărbuni. Ținutul, unde locuiesce, nu este mai nici-o dată vizitat de oameni; pe d'altă parte, fumul și pulberea cărbunelui l-au schimbat atât la față, că cu anevoiă l-ar fi mai puté cunoște cine-va. Ete dar cum a scăpat pên'acum de persecuțiunile și de răsbunarea lui Cuneric."

Edelbert povestind și alte acte de bravură și devotament, care făceau mare onoare lui Burcard, convorbirea se prelungi pênă pe la meșul nopții. Atunci d'o-dată se auzi afară un șgomot

spăimântătoru. Bolțile salelor răsunară de tăcânitul armelor și de strigătele luptătorilor. Peste puțină începu a se deosebi pașii unor ómeni, care se îndreptău cu iuțelă spre camera unde se aflău Edelbert și Rosa. Cavalerul se sculă răpede să 'și ié armele, fata alergă să pună zăvorul, dar ușa se sparse d'o lovitură îngrozitoare, și éte că intră unú omú armatú din capú pêně'n picióre, urmatú de mai multí soldați.

— Edelbert, strigă cu o voce tunătoare străinul, ai cărui ochi schinteiau de mâniă, éte ora răs-bunării! Privesce: eú suntú Cuneríc, pe care l'ai insultatú în atâtea rënduri; ascéptă-te la pedépsa ce'ti păstrézá drépta mea ură.

Intorcându-se apoi către soldați, le strigă:

— Legați'lú și priveghiați'lú de aprópe, pêně la plecare. Ér tu, tâlharule, d'aci înainte vei locui cea mai fiorósă închisóre din Fichtenberg. Domeniulú tēu este acum alú meú: voiú alege ce'mi va plăcé, ér restulú va fi datú jafului. Să ne grăbimú. Peste trei ore vomú pleca!..

Rosa, înecându-se 'n lacrēmi, se aruncă la piciórele barbarului și'lú rugă ferbinte să aibă îndurare de tatălú seú. Elú ânsé o respinse furiosú și eși cu mândriă.

Edelbert fu încarceratú. Duoí soldați se aședară la ușă'i cu armele în mână.

Cuneríc se folosise d'o îndoită împrejurare, pentru realizarea crudelor lui proiecte. Sciindú că Edelbert nu se putea âncă servi cu brațu'i vite-

jescă și că cei mai buni din ostenii lui plecaseră la armata ducelui, cumpăraseră pe unul din soldații rămași de pază la Tanneburg, soldat năuc și fără inimă, pe care Edelbert îl ținea mai mult de milă. Peste noapte, acel trădător deschisese inamicului o porțiță secretă, din dosul unui tufiș și unor stânci, care închidea intrarea subteranei ce răspundea înăuntrul castelului. Gardii afluă despre această invasiune tocmai când se vedură atacați. Cu totă împotrivirea lor bărbătească, fură învinși și desarmați. Ast-fel se esplică neasceptata înfățișare a lui Cunic și a soldaților lui în camera lui Edelbert.

Jăfuirea castelului.

Edelbert, încărcat de lanțuri, sta zdrobit înaintea focului pe jumătate stins. Rosa, în genunchi lângă dânsul, plângea și se ruga. Între acestea, bolțile castelului răsuna de strigătele unei soldățimi sălbatică, lăsate în desfrâul beției și jafului. În mijlocul turburării generale, numai camera lui Edelbert era liniștită, dar această liniște semăna cu tăcerea înfiorătoare a cimitirelor. Lampa sepulcrală, ce licărește pe morminte, nu dă o lumină mai tristă de câtă focul ce treptat se stingea în cămin, și care singur așăta durerea mută, gră, adâncă a tatălui, cum și disperarea sfâșiătoare a fiicei. „Vai ! striga Ro-

sa ; cum aũ cutezatũ ei sã încarce de lanțuri acestũ brațũ rãnitũ și suferitorũ, care în atãtea rënduri a fostũ spaïma inimicului, scutulũ ino-
cenței în contra împilãrii asupritorilor ! Dumne-
deule, vino în ajutorulũ nostru !” Și cu aceste cu-
vinte vocea i-se stinse în lacrëmi și suspine.

În cele din urmă Edelbert rupse tăcerea.

— Linistesce-te, scumpã copilã, fã’ți curagiũ, sterge’ți lacrëmile. Sã ne încredemũ lui dumne-
deũ chiar atunci, cândũ ne supune la cele mai cru-
de încercãri. Elũ va sci, cândũ va gãsi de cu-
viințã, sã întorcã spre bine restristea ce ne apesã
astãdã. Póte cã chiar inimicii vorũ lucra pentru
a ne aduce fericirea. Acum trebuie sã ne des-
pãrtimũ.

— Pãrintele meũ ! strigã Rosa cu înfocare,
stringëndu’lũ în brațe. Nu’mã mai vorbi de nici-
o despãrtire. Nimeni nu mẽ va puté scóte cu
viațã din brațele d-tale. Te voiũ însoți pretutin-
deni : voiũ merge cu tine în sclaviã sau la mórte !

— Nu, copila mea, rëspunse tatãlũ cu liniste ;
Cuneric nu va consimți nici-o-datã sã ne lase îm-
preunã. Unũ omũ crudũ ca dënsulũ nu’mã va pro-
cura acéstã mângãiere. Trebuie sã ne despãrtimũ.
Grãbesce-te de scapã. Nu mẽ îndoiescũ cã vre-
unulũ din servitorii nostri va puté sã’ți înlesné-
scã fuga. Cuneric și-a însușitũ castelulũ și tótã a-
verea mea. Ast-felũ, din ficastelã de castelanũ, étë-te
acum sãracã, mai sãracã de câtũ ficastelã celui mai
scãpëtatũ locuitorũ din domeniele mele. Nu’ți per-

de ânsă curagiulă: bunurile lumesci nu merită să le plângem. Acum poți judica singură cu câtă înlesnire le perdem, fără a mai vorbi despre morțe, care ni le răpesc cu totul. În privința ta sunt liniștită, prin încrederea ce am că tu posezi comori pe lângă care aurul și diameantele nu prețuiesc nimic, comori pe care nu ți-le poți răpi nici capriciul sorții, nici chiar morțea: ele sunt virtuțile ce ai moștenit de la mamă-ta, pietatea, activitatea, cumpătarea, blândețea și răbdarea. Păstrează cu religiozitate această moștenire și te asigură că vei fi destul de fericită. Te consiliesc să te retragi la bunul cărbunar Burcard. El și soția lui vor avea grijă de tine. Vei trăi necunoscută și liniștită în umila lor casă, până ți vor pute găsi ună asilă mai plăcută în castelul vre-unuia din amicii familiei. Chiar de ai fi nevoită să stai la dânsul mai mulți ani, sau și totă viața, trebuie să te consoli, cugetându că adese-oră poate cine-va să viețuiască și să mără mai fericit într'o colibă de cât într'ună castel, că în cele din urmă a viețui fericit și a muri în pace e totu ce se poate dori mai mult în această lume. Nu ți fiă rușine de a te ocupa cu lucrările câmpului. Asprimea unei mâni muncitoare e mai preferibilă de câtă inelele strălucitoare ale unei mâni trândave. Tocmai acum poți vedă câtă dreptate avea bieta mamă-ta să ți însufle iubirea de lucru, să te deprindă cu dânsul: ce te-ai face acum, dacă te-ară fi deprinsă a căuta fericirea în

gătelii, în luxū și în plăcerile sgomotóse? Nu te îngrija cătuși de puțin despre sórta mea. Rógă-te pentru mine, și dumneđu nu mă va părăsi. Într'o di, mâna'i a-tot-putinte îmi va sfărîma fé-rele. Dacă ânsě va fi să te vėdū astăđi pentru ultima óră, dacă voiú peri în spăimēntátórea închisóre ce mă ascéptă, promite tatăluí tėú că nu vei uita nici-o-dată consiliile ce'ți dă, că te vei sili a imita purtările virtóseí tale mame, că în orice nenorocire vei fi întelėptă, demnă de nobilií tėi strămoși... Ié acestú lanțú și acéstă medaliă de aurú, prețióse daruri ale împėratuluí. Nu le vinde nici-o-dată, orí cātú de apėsátóre ți-arú fi posițiunea, ci păstréză-le spre a'ți aduce a-minte de mine. Ș'apoi ele vorú proba o-dinióră că tu estí din nobila casă de Tanneburg. Acum, flica mea, îngenuchiă să'ți daú âncă o-dată bine-cuvēntarea'mi paternă.

Rosa îngenuchiă cu capul plecatú și îne-cându-se în lacrėmi. Pe fața ei se citia cea mai dulce pietate, cea mai adâncă durere. Nefericitulú tată îi puse mâna pe capú și đise, cu tonú atin-gėtorú și solemnú :

— Dumneđu a-tot-putinte să te bine-cuvinteze, copila mea, și să te aibă tot-dé-una sub sânta lui priveghiere.

Rosa rėspunse numai prin suspine. Atunci Edelbert, ne mai putėndu'și stăpâni lacrėmile, o îmbrățișă cu căldură și'i đise:

— Copila mea, nu te voiú uita nici-o-dată : în

închisóre, mă voiü ruga neîncetatü pentru tine. Acum promite'mi și tu că nu vei uita cele ce ți-amü spusü, ci că le vei urma cu punctualitate.

— Da, tată, îți promitü. Voiü face cu bucuriä totü ce mi-ai recomandatü, afarä numai de unü lucru : nu potü, nu voiü puté nici-o-datä sä te päräsescü. Nu'mi cere acésta ; nu'mi mai dice sä fugü. Inima'mi se strivesce, gândindu-mé la o asemenea faptä. Póte că, prin multele'mi rugäciuni, voiü reeși sä dobândescü voia de a te însoți, de a sta cu tine în închisóre spre a te consola și a te servi. Da, inima'mi spune că va fi ascultatä rugäciunea iubirii filiale, că crudulü Cuneric va avé compätimire de lacrémile mele.

În momentulü acela, unü sgomotü späimântatorü se aude în totü castelulü. Cuneric dedese ordinulü de plecare : tótä trupa eșise în curte și sta gata sä pornéscä ; numai câți-va soldați trebuiaü se remänä. Mai mulți resboinici intrarä în camera lui Edelbert, pe care Rosa îlü ținea strînsü în brațe, rugându-se a o lăsa și pe dënsa sä'lü însoțéscä ; selbaticii änsé, neascultändü nici rugäciunile, nici țipetele, o respinserä cu asprime, i'lü smulserä din pläpânde'le brațe și'lü tērêrä în curte, unde numeróse torțe dau o tristä luminä. Pórtä castelului era datä de pärete ; fiä-care din inimici, cälări și în ordine de plecare, trăgea de cäpëstru câte unü calü. Douë mari träsuri erau încärcate de prädü ; cea de a treia, o căruță vechiä, ascepta pe nobilulü Edelbert, care fu pusü

saŭ mai bine aruncatŭ într'ênsa. Elŭ vëdu scoțându-i-se caii din grajduri și înhâmându-se îndată la aceste trăsuri. Acea, în care se afla dënsulŭ, nu'lŭ adăpostia câtuși de puținŭ de asprimea timpului și, cu tôte că tremura de frigŭ, cu tôte că durerile ranei i-se înăspriaŭ din ce în ce mai multŭ din cauza umiditătii, fu nevoitŭ să ascepte pënë'i va plăcé inimicului să dé ordinulŭ de plecare. În fine Cuneric, apărëndŭ în curte, se aruncă pe calŭ. Călăreții înarmați înconjurară trăsura în care se afla ilustrulŭ captivŭ, și trupa, făcëndŭ să rësune aerulŭ de țipetele unei veselii sëlbatice, eși din castelŭ în desordine. Tropotulŭ cailor, cândŭ trecură pe puntea de pe sanțulŭ fortificațiunilor, semëna cu bubuitulŭ tunetului.

Ajungëndŭ pe povënișulŭ muntelui, unde era situatŭ castelulŭ, începură a merge mai încetŭ. Atunci Rosa, alergândŭ câtŭ putea, vëdu pe Cuneric mergëndŭ în trépëdulŭ calului pe lângă trăsura ce ducea pe tatălŭ seŭ. Ea se aruncă între calŭ și trăsură, rugându'lŭ cu șiróie de lacrimi să o lase lângă tatălŭ seŭ. Repetându'i neîncetŭ umila și duiósa'i rugăciune, alerga pe lângă róte și calŭ, care amenințau s'o strivéscă dintr'unŭ momentŭ în altulŭ, dar ea nici că se gândia la acestŭ îndoitŭ pericolŭ, cu totulŭ preocupată de nenorocitulŭ seŭ tată, pe care voia să'lŭ însoțéscă spre a'lŭ consola. Nesimțitorŭ la durerea și devotamentulŭ ei filialŭ, neînduratulŭ Cuneric părea că nici n'o aude. Cu mâna stângă în șoldŭ,

cu spada în cea-l-altă, se uita împrejură cu semețiă. Cândă ajunseră la pólele muntelui, barbarul strigă: „înainte!“ Trupa dete pinteni cailor, și porni în fuga mare. Biéta fată, în ne-strămutata'î dorință de a urma pe tatălă seú, a-lergâ neîncetată după dênșii, pênă căđu de obo-selă, ér ei dispărură în desişulă pădurii și'n ne-gura noptii.

O nópte în pădure.

Rosa, care eşise fórte rară din castelă și tot-dé-una însoțită de câte cine-va, se vedu acum în mijloculă pădurii, pe o nópte furtunósă și cu totulă singură. Fulgerele brăsdau norii întunecoși, tunetele bubuiaú în atmosferă, plóia cădea cu gă-léta. Biéta copilă nu mai scia încătăro să apuce. Căutâ multă, dar în deșertă, ună locă potrivită, unde să ascepte pênă la diuă. În fine găsi, într'ună brădetă, adăpostă de plóia și de vântă. De și singură, în puterea noptii și într'o pădure, nu simți nici o temere: mâhnirea n'o lăsa să mai cu-gete nici la înfiorătorulă locă unde se afla, nici la pericolele ce putea să întêmpine, nici la furia vijeliei, fiindă cu totulă absorbită numai de grija nenorocitulă seú tată.

Îndată ce se revêrsară diorile, eși din tufișă cu ochii roșiți de lacrimi și începu a se uita îm-prejură. Atunci zări turnulă castelului părintescă,

care se arăta în depărtare la lumina dimineții.
„Ah! strigă ea, câtă ași dori să'mi revădă încă o-dată légănulă familiei! Póte că acolo ași mai găsi vr'unulă din credincioșii servitori ai nostri, care să aibă compătımire de mine și să'mi aréte calea ce dúce la Burcard. Vai, castelulă, în care m'amă născută și amă fostă crescută, este acum închisă pentru mine, póte pentru tot-dé-una!“
Vorbindă ast-felă, trecu pe la pótele muntelă și se îndreptă către pădurea unde locuia cărbunarulă.

Nu cunoscea pozițiunea loculă de câtă numai din descrierea tatălă seă, care'ı spusese că în fundulă pădurii, la o depărtare de patru leghe de Tanneburg, se'năltaă două munți ripoși, acoperiți de brađi, că între ei se afla coliba cărbunarulă. Din loculă unde era ea atunci, se vedea în depărtare acei două munți, după care se putea îndrepta destulă de bine. Țintindă și privirea pe spicurile lor, apucă calea cu scopulă de a trece printre dênșii, ânsă acea parte de pădure era așa de neumblată, că nu mai dete de nici o potecă. Se vėdu dar nevoită une-oră să'si deschidă singură calea spre a străbate câte ună crângă, alte-oră să'si schimbe direcțiunea și să ocoléscă lacurile ce întempina, alte-oră ierăși să sară peste șanțuri saă să trecă câte ună pėriă; în fine pădurea, care din ce în ce devenia mai désă, o făcu să pérđă din vedere munții, spre care voia să se îndrepte. Acum điuă trecuse mai multă de jumėtate,

și Rosa totu nu zăria munții. Cu tóte astea, neperdându'si curagiulú, înainta mereu și câtú putea mai răpede, cândú d'o-dată, eșindu'i unú mistrețú înainte, se spăimântâ și se puse pe fugă. Ne mai putëndú de obosélă, intrâ într'unú crângú stufosú, ce'i închidea calea, și se aședâ subt unú fagú, cu hotărîrea de a se urca într'ênsulú, daca mistrețulú arú fi urmărit'o pên'acolo. Ascultândú cu luare-a-minte, nu auđi nimicú: totulú era linistitú. Din nenorocire ânsé își perduse cu totulú calea și nu mai scia în cătro să apuce. Sórele era către apusú și biéta Rosa se gândia ce să se facă, de va fi să mâiă nóptea în pădure, singură și espusă férelor sêlbaticé.

Pên'aci adâncă'i mâhnire o făcuse a nu se mai îngriji de ale mâncării. Acum ânsé, ne mai putëndú de fóme și de ostenélă, simți unú felú de slăbiciune. Cu tóte astea își strînse puterile și se sui pe o cóstă, de unde vėđu posițiunea locurilor din prejurú. Nori groși și negri întunecăú sórele aprópe să apună ; aburí vineți și roșiaticí învéluiaú totú ținutulú. „Dumneđeule! strigâ Rosa îngenuchiândú. Tu ai ȑisú : „*chiămați-mé în restristile vóstre și vė voiú veni în ajutorú.*“ Dómne, tu veđi în ce stare mé aflu!..“

Dup'aceste cuvinte, rădicându-se unú vėntú rece, risipi norii și, la rađele sóreluí, zări în depărtare fumulú ce se înălta din miđloculú pădurii. „Dómne al bunėtății, îți mulțumescú din totú sufletulú, ȑise ea. Tu'mi arėți locuința lui Burcard.“

Și îndată apucă spre partea unde văduse înălțându-se fumul.

În minutul acela, cărbunarul ședea pe un trunchi înaintea unei tulpine de stejar, naltă ca de trei palme, pe care se afla o scândură prinsă în cuie, ce îi servia de masă și pe care i-se afla cina: pâne, unt și un urcior cu apă. Pe ierbă se vedea securea și vेत्रaiul. Privia apunerea sórelui, cântându o doină ce răsuna în depărtare. Rosa îl auzi și începu să mERGă mai iute.

Cândú Burcard o zări, făr'a o puté cunosce, rămase în mirare vedéndú cum o copilă ca dēnsa se espunea ast-felú în sēlbatica pădure. Dar, îndată ce o recunoscú, se sculá rápede, o salutá de departe cu respectú, alergá spre întimpinare'i și o luá de mână, ceréndu'i iertare că'i înegrise mâ-nile și arétându'i surprinderea că o vede în acele locuri.

— Vai! răspunse Rosa suspinându, se vede că dumnéta n'ai aflatú áncá despre nenorocirea nóstrá!

— Ce s'a întēplatú? strigá cărbunarul cu spaimă.

— Cunic de Fichtenberg, în capulú unei cete de soldați, a venitú astá-nópte pe neasceptate la castelulú nostru, ne-a jefuitú cu totulú, a'ncărcatú de lanțuri pe bietulú tatá-meú și l'a dusú la Fichtenberg, amenințându'lú cu cea mai cumplitá închisóre.

— Ce felú, blestematulú de Cunic a cutezatú..

strigă cărbunarul cu aprindere, punându mâna pe vेत्रaiu.

Apoi, nevoindu-se a'și ascunde mânia și durerea, adause cu óre-care liniste :

— Te rogü, în numele cerului, esplică'mi și mie împrejurarea. Amü vëdutü chiar ieri sérã pe tãtãlũ dumitale și nimicü nu prevestia o asemenea nenorocire. Cum a pututü Cunic să punã mãna, într'o singurã nópte, pe unũ castelũ atãtũ de bine întãritũ ? Mi se pare aprópe de necređutũ !

Rosa șeđu lângã Burcard și începu sã'i descrie împrejurarea ; ânsë elũ, luãndũ sãma cããabia putea vorbi de fóme și de oboselã, îi oferi cu bunã-voință pânea și untulũ destinate pentru dënsulũ. Rosa mãncã cu nesãtiũ și bëu apã limpede și curatã, apoi reîncepu trista'i povestire. Burcard fu atãtũ de mișcatũ de încrederea ce'i arëta domnulũ sëũ, trãmițëndũ'i pe fiicã-sa, în cãtũ nu'și mãi putu opri lacrëmile.

— Linistesce-te, nobilã domnișórá, dise elũ. Dumneđeũ nu ne va lãsa. Eũ unulũ më voiũ face luntre și punte, ca sã vë potũ servi. De astã datã ai trebuintã de odihnã. Casa'mi este pré de parte ca sã mergemũ acolo astã sérã ; ânsë aci aprópe amũ o covercã, colo între cei trei fagi, ce se vëdũ la lumina flacãrii unde ardũ cãrbunii. Învelișulũ, așeđatũ pe patru pari, îi este destulũ de bunũ ca sã nu pëtrundã plóia printr'ënsulũ ; împrejurũ se aflã o rogojinã, care o apërã de vëntũ,

er înăuntru unū așternutū de mușchiū môle și uscatū.

Acolo duse pe Rosa, apoi se retrase sub desulū frunzișū a duoi brađi de lîngă covercă, unde se culcā pe unū stratū de fēnū. Bietulū omū se gîndi tótă nopticica la nenorocirea cavalerului. Mâhnirea'î crescea și mai multū, cândū își amintia că prinderea și ruina lui Edelbert proveniaū în mare parte din cauza ajutorului ce'î dedese spre a'lū smulge din mîmile înrēutățitului Cunic. Preocupatū de aceste cugetări dureróse, își frămēnta capulū ca să găsescā vr'unū miđlocū spre repararea nenorocirii provenite mai multū din cauza lui. Se scārpina la urechiā, își trāgea căciula cândū în drepta, cândū în stānga, cândū pe frunte, cândū pe cefā, și, ne mai putēnd'o suferi pe capū, o luā în mână și începu a se ruga pentru scāparea cavalerului, pentru repausulū nobilei copile. Într'unū cuvēntū, nu închise ochii tótă nóptea.

Rosa dormi linistită pēnē la ȃiuā, de și furtuna nu încetase cătuși de puținū.

Coliba lui Burcard.

Diminēța fu plăcută și frumósă. Din cândū în cândū, cărbunarulū trāgea cu urechia, ca să prindā de veste despre desceptarea ficei castelanului. Adesea i-se pārea că s'a sculatū, și se bucura

vădându că se amăgise. „Dorme linistită, își dicea dânsul; căci bieta copilă e ajunsă de oboselă, de grijă și de nehrană. Bună mai e somnul, în nenorocire: e una din cele mai dulci bine-faceri ale cerului. Printr'ensulă uitămă restristile, elă ne dă puteri noi spre a le suferi, cândă ne desceptămă.“

Peste puțină veni și Luisa, fata cărbunarului, aducându tatălui seă într'ună paneră merinde pentru gustare, prândă și cină. Vădându'lă tristă și întrebându'lă ce are, nu'si mai putu opri lacrēmile, cândă află despre neasceptata nenorocire a castelanilor.

Rosa, cândă se sculă, nu'si mai aducea a-minte de nimic și nu scia unde se află; ânsă, îndată ce cugetă la adevărata'i pozițiune, începă să plângă cu șiróie de lacrēmi. Eșindă din covercă, Burcard și Luisa alergară înainte'i.

— Domnișórá, șise cărbunarulă, nu te mâhni atâtă de multă. Precum dup'o nópte furtunósă timpulă s'a linistit și cerulă s'a înseninată ierăși, totă ast-felă în curëndă se voră risipi restristile și durerea d-vóstră. Ai încedere în dumneđă, că nu vă va lăsa!

La întêlnire, Rosa și Luisa își arêtară mare iubire, ca nisce vechi amice, care se cunoscuseră din cea mai fragedă copilăriă. Era atâtă timpă, de cândă nu se mai văduseră: amêndouă dar remaseră uimite de schimbarea ce luase fiă-care. După aceea, Luisa scóse din paneră provisiunile

ce adusesese și din care mâncă și Rosa cu nespusă plăcere.

— Acum, domnișoră, ȕise cărbunarul, urméză pe Luisa la colibă, unde poți ședé péné cândü dumneđeü ne va veni la toți în ajutorü. Voiü sosi și eü, îndată ce'mi voiü termina lucrulü. Nu mai plânge, că mâhnirea nu'ti e de nici unü folosü ; lacrémile nu ne potü schimba întru nimicü amărăciunile... Tu, fata mea, fi cu grijá, ține-o de mână, mai alesü pe potecile strîmte ale munților : nu uita că avemü a ospéta pe fiica unică a bine-făcătorului nostru, care astăđi se află în nenorocire.

Plecândü améndoué, de la cărbunăriă și péné la colibă, prin pădurea désă avură să străbată crânguri stufóse, văi adânci și déluri rîpóse. După mari anevoințe, ajunseră într'o vâlcé frumósă și veselă, unde se afla casa lui Burcard.

Locuința, înconjurată de pomi roditori, avea înfățișare fórte plăcută. O apșoră, limpede ca cristalulü, curgea pe lângă dēnsa. Tótă valea era asternută cu verdéță, smăltată de flori mirositoare. Munții și pădurea o adăpostiaü de furia vânturilor, așa că primăvéra se ivia mai de timpuriü în partea locului. Vací grase pásceaü în fundulü văiei și, cu ugererele încárcate de lapte, mâncaü mugurii tufelor de pe stâncele din prejurü. Lângă casă o grădiniță înconjurată de gardü-viü și cultivată cu îngrijire, în care la unü colțü se vedeaü mai mulți stupi de răchită împletită. Albinele, ce

sburau neîncetat de la stup la flori și de la flori la stup; găinile cu pene lucitoare, ce rîcăiau pământul pe dinaintea casei, înviorau modesta locuință. Rosa intră în camera ce avea să ocupe: o odăiță foarte curată și prin ale cărei ferestre putea să privească valea în totă a ei întindere.

Era acum pe la amăzi. Soția cărbunarului, recunoscătoare ca și bărbatul se, plânse din suflet, când află nenorocirea întâmplată.

-- Tatăl dumitale, dise ea, a făcut această colibă; e a dumitale, domnișora: ți-o înapoiăm și suntem gata a servi cu totă credința pe fica bine-făcătorului nostru.

— Tata, răspuse Rosa, nu putea să și întrebunțeze mai nemerit bine-facerile, fiind că sunteți destul de recunoscători...

— Dar să lăsăm acum întristarea întrerupse femeia. Sorele a trecut de amăzi și eu n'am adus încă nimic de mâncare! Luiso, rămâi tu cu domnișora, că eu alerg la bucătăria.

Și plecâ, spre a se întorce peste câte-va minute, aducându o farfuriă cu ochiuri, pe care Rosa le găsi de minune.

— Ce păcat că nu am și nițel vin, dise cărbunăresa. Astăzi, pentru'ntâia oră, îmi pare rău că sunt săracă.

— Dumneata nu scii, răspuse Rosa, cât sunteți de bogați. Aveți un nutriment simplu, dar îndestulător și sănătos; o viețuire modestă, a

cărei liniste e scutită de turburări! În castelul nostru, câte griji și supărări, și ce nenorocire!.. Dumneșeule, înapoiază'mi pe tată-meu și lasă-ne să petrecem viața în această retrasă și liniștită vale!..

Cărbunarulă recunoscătoră.

Trecuseră mai multe zile de când Burcard era asceptat cu mare nerăbdare de ai lui, care n'aveau nici o scire despre dânsul. La ultima'i întrevedere cu fiică-sa, îi disese să nu'i mai aducă merinde, fiind că era hotărît să și ducă cărbunii la tîrg și peste puțin să se întorcă a-casă. Ast-fel lipsa lui prelungită aducea mare neliniste familiei, când într'o zi etelă că sosi pe neasceptate, aducîndu pe umeri o frumoasă căprioră. După ce o puse jos, salută cu respect pe Rosa, cu afecțiune pe soția și fiică-sa, care'i eșiseră înainte cu nespasă bucuriă.

— Ai vîndut cărbunii cu preț bun, dragă Burcard? îl întrebă femeia.

— Ași, cărbuni! răspuse el. Tot la cărbuni m'am gîndit eu! Ași fi pré fericit dacă speranțele nu mi s'ar fi stins cu totul! Am avut mai multe alergături, despre care n'am voit să vă spun pîn'acum. M'am dus pe la cavalerii ajutați în mai multe împrejurări de tătăl domnișorei. I-am rugat ferbinte să atace

castelul de Fichtenberg, sau cel puțin să prindă pe Cuneric în vr'una din vânătorile lui și să'l pună la închisore pêne va reda d-lui Edelbert libertatea și bunurile ce i-a răpit. Dar toate stăruințele mi-au fost nefolositoare. Acești ingrați mi-au răspuns că Cuneric e foarte puternic, că întreprinderea e periculoasă și poate avea un rezultat nenorocit pentru cine s'ar încerca s'o pună în lucrare, că e mult mai bine să se ascepte pêne cându toți amicii d-lui Edelbert se vor întorce de la rebelu și că numai atunci s'ar pute face o asemenea încercare. Ca nisce egoisti, ei nici nu s'au gândit a mă întreba despre dumnéta, domnişórá. O atât de mare ingratitude mi-a sfâşiat inima, și lacrimile mă îneca. Cu toate astea m'am stăpănit. Vădendă această rēcélă din parte-le, n'am voit nici eu să le spun că te afli în umila'mi colibă, sau să le ceru vr'unu asil pentru dumnéta la dênşii. Cred că ai face mult mai bine să rămâi aci. Dar de!.. Mai cugeată și d-ta, apoi hotărăse-te la un fel.

— Hotărîrea'mi este luată, şise Rosa. De mii de ori îmi place mai bine să rămân la dumeavóstră, dacă veți avea bunétatea să mă primiți.

— Să te primim? Nu cum-va cređi că am uitat cum generosulă dumnitale tată m'a scăpat din mânilor lui Cuneric, că m'a primit în castel împreună cu soția și fică-mea? Acéstă casă, pământul ce-o înconjórá, totu ce avem le datorim numai bunétății d-sale. Am fi nisce mişei, dac'am

puté uita măcar unū minutū asemenea bine-faceri. Noi eştia, de și suntemū nisce bieți cărbunari, dar nu vomū fi nici-o-dată ingrați. Rămâi dar cu noi cât îți va plăcé. Eū te voiū servi ca unū tată ; Gertruda și Luisa vorū face totū ce le va sta în putință ca să preîntêmpine trebuințele și dorințele dumitale. Nu vomū cruța nimicū ca să te facemū a'ți afla mulțumirea în acestū locū retrasū, și numai atunci vomū simți adevărată bucuriă, cândū vomū poté să procurămū liniste și fericire stimatei fiice a domnului, a bine-făcătorului nostru.

Dupē aceste cuvinte, însuflate de cea mai viiă recunoscință, luă căprióra de josū și adause:

— Suntū mai multe ȝile de cândū ai cam suferitū despre ale mîncării ; acum o să te ospêtezū cu ficatulū acestei căprióre, pe care'lū voiū ȝăti eū însu'mi : adesea mi s'a întêmplatū să facū pe bucătarulū, cândū însoțiamū pe tatălū dumitale la vênătóre.

Și îndată luă vênatulū, ca să'lū ducă la bucătăriă.

A doua ȝi, făcu ore-care schimbări prin casă, spre a înlesni Rosei o viețuire mai plăcută, și'i dete cea mai bună cameră, înfrumusețată și mobilată câtū mai bine.

— Êtē domnișórá, ȝise elū, o locuință ceva mai potrivită pentru dumnéta. Câtū despre ale mîncării, voiū îngriji eū. Totū vênatulū din pădure este alū bine-făcătorului meū ; voiū fi dar vênăto-

rulă dumitale : îți voi aduce cu îndestulare căpriore, iepuri, rațe sălbatice, becațe și, de vei voi, chiar mistreți și cerbi.

O invită apoi să facă cu dânsul, cu soția și fiică-sa o primblare scurtă, spre a'i arăta toate pozițiunile văiei.

— Veđi, ție elă, aceste frumoșe liveđi și țérine de grâu ? Tatălă dumitale ni le-a dată.

După aceea o duse și în grădină. Aci, luândă séma că Rosa simția o nespūsă plăcere la vederea albinelor, îi dete celă măi frumosă stupă și cățiva faguri de miere curată.

Peste vr'o două țile, Burcard fu nevoită să plece la cărbunăriă, dar nici-o-dată nu se întorcea a-casă, fără a'i aduce câte-ceva : aci'lă vedea cu ună paneră cu raci, aci cu vênată, aci cu ciuperci frumoșe. O dată prinse ună puiă de turturé, căruia'i făcu o frumoșă coliviă ; altă dată aduse o ciută, care'lă urma ca un căne ; căci, făr'a spune nimenui, o domesticise de timpuriu și îndată ea se deprinse cu noua'i dómna. Cândă sta a-casă, scia să dé o plăcută direcțiune cugețărilor Rosei : inima și bunu'i simțu îi arătau miđlócele d'a o face să'lă asculte cu interesă. Tot-dé-una îi povestia câte o faptă de vitejiă din vieța cavalerului, câte o generositate din partea castelanei măi 'nainte de nascerea Rosei, prin urmare necunoscută încă de dânsa. Aceste povestiri, care îndulciau suferințele fetei, îi înfățișau și esemple frumoșe ce i-se întipăriau adâncă în inimă.

Cărbunăreşa nu'i arăta mai puţină iubire şi bună-voinţă. Vădând'o că rămăsese numai cu rufele de pe dânsa, se grăbi, ca adevărată mamă, a'i procura totu ce'i era necesarū. Scóse din ladă o bucată de pânză spre a'i croi câte-va cămeşi, îi dete bumbacū şi lână pentru ciorapi, arătându'i părerea sa de rău că nu le avea de o calitate mai bună pentru o copilă nobilă ca dânsa, în fine îi spuse că ierna trecută torsese nisce bumbacū multū mai subţire, din care se putea scóte o mare trâmbă de pânză. După ce o ţesu câte-va zile, alergă cu ea la riū, o spëlă şi o'tinse pe ierbă spre a se'nalbi, apoi o dete Rosei. Aceste daruri aveaū o înduoită valóre pentru dânsa: pe de o parte îi erau fórte trebuincióse, pe de alta îi daū ocupaţiuni cu care'si mai petrecea timpulū.

Luisa era pentru Rosa o sóţă fórte bună şi îndatoritóre. Lucraū şi se jucaū împreună, mări în tóte zilele. Rosa o învăţa să cósă şi să împletéscă de minune; apoi îngrijaū de grădină, una din marile lor plăceri, de şi într'ênsa nu se vedeaū de câtū legumi şi câte-va flori ordinare, ca ochiulū boului, şorele, crăiţe, nalbă, macū, etc.

Cu tóte acestea, gândulū Rosei era neîncetatū la nenorocirile şi captivitatea tatălui seū. După sfăşietórele'i dureri de la începutū, fu coprinsă de o melancoliă, pe care nimicū nu 'i-o putea depărta din sufletū: fruntea i-se însenina numai atunci, cândū auđia pe bunulū cărbunarū vorbindū cu soţia sa despre planurile ce'si formaū spre a

îndulci suferințele cavalerului său spre a'lu scăpa din închisóre, căci imaginațiunea lui Burcard era condusă mai multă de generositatea inimei, de câtă de slabele miđlóce de care dispunea.

Într'o Duminică, pe cândă se aflaă cu toți la masă și vorbeaă, ca în tot-dé-una, despre scăparea lui Edelbert, pe la sfirșitulă cinei soția cărbunaru lui aduse o farfuriă cu ciuperci bine gătite.

— Mănâncă, te rogă, dise ea, fiind-că sciă că'ți placă. Cei de la castelulă Fichtenberg ară da multă să aibă asemenea ciuperci. Ună prietenă ală nostru cărbunaru le trămitea acolo prin fiece-sa, care mai în urmă intrase în serviciulă soției portarului ; dar acea femeia, care e ună dracă, precum se dise, a gonită pe biéta copilă, ș'atunci omulă nostru s'a jurată că nu va mai trimite ciuperci la Fichtenberg, chiar cândă toți ai castelului l'ară ruga în genuchi.

Acésta fu ca o rađa de lumină pentru Rosa. Ea se sculă răpede și, cu priviri pline de speranță și de bucuria, dise :

— Sciți ce m'amă gândită? Să mă îmbracă ca o fată de cărbunaru, să ducă ciuperci la castelulă Fichtenberg, să mă silescă a căstiga încrederea soției portarului, să intru în serviciulă ei, și ast-felă să ajungă a vedé pe tatălă meă, a'i îndulci nenorocirea, a'lu scăpa póte.

Spăimêntați de acéstă idee cutezătoare, se nevoiră a o convinge despre greutățile și pericolele unei asemenea întreprinderi. Totulă fu ânsă

în deșertu : nimicū n'o putu face să'și lase proiectulū. Eși dar îndată și, după câte-va minute, se întorse cu vestmintele Luisei. Cărbunăreșa și fiiică-sa fură încântate, vedënd'o îmbrăcată ca dênsele, și în adevărū că Rosa era fôrte drăgălașă cu acele simple vestminte.

— Da, și se Burcard, îți stă fôrte bine cu așă haine ; dar, spre a te străvesti cu totulū, ca să nu te cunoscă nimeni, arū trebuisă'ți înegresci puținū mânilē și fața.

Rosa urmă aceste înțelepte îndemnuri și se hotărî să plece a doua și, temëndu-se să nu'i apuce alt cine va înainte.

— Ei bine, fiindū că stăruiesci atâtū de multū în hotărîrea dumitale, și se cărbunarulū, încercă'ți noroculū, și cerulū să te protégă. Chiar astă sēră mă ducū să'ți culegū cele mai frumoșe ciuperci. Luisa te va însoți pênē la marginea pădurii, aprópe de unū micū dealū, pe care suntū trei cruci de pétră și de unde se vede castelulū de Fichtenberg. Acolo te va ascepta pênē la întórcerea dumitale.

A doua-și, în reversatulū șiiorilor, Rosa luă coșulū cu ciuperci și Luisa unū altulū cu merinde. Burcard și soția lui, privind'o cum se depărta, vėrsară lacrēmi calde, rugândū pe dumneđeū să nu părăsescă pe o copilă cu atâta devotamentū pentru părintele ei.

Rosa la castelul de Fichtenberg.

Rosa, condusă de Luisa, ajunse cu bine la marginea pădurii, pe care o străbătea pentru atâtăia oră. La vederea castelului de Fichtenberg, al cărui turnu măreț se înălța în depărtare, inima'î fu străpunsă de durere. „Acolo, diise ea, geme sârmanul meu tată la închisóre. O dómne, dacă e încă în vieță, îndreptă'mi pașii, luminéză'mi mintea, fă-mě să gădescú îndurare înaintea inimicilor nostri.“

Dupě ce își luă diua-bună de la Luisa, își urmâ calea singură. Ajungěndu la castel, dete cu ochii de Cunerie, care încălica spre a se duce la vėnătóre. La acéstă neasceptată întėlnire cu persecutorul tatălui seú, picioarele'î se 'muiară, inima'î se sdrobi, ochii i-se implură de lacrėmi, și aru fi căđutú josú, dacă n'aru fi găsitú la pórtă o bancă, pe care ședú spre a se odihni. În momentul acela, auđindu-se sunetul cornului, trupa porni și trecu pe din nainte'î.

Îngămfatul Cunerie nici nu'și aruncă privirile spre dēnsa, de și n'aru fi cunoscut'o.

Rosa, care se sculase în picioare la trecerea lui, ședú ierășii pe bancă, cugetăndu la mijlocul d'a se introduce în casa portarului. Nesciindú cum să facă, cređu de cuviință să ascepte pēnė'î va adresa cine-va cuvėntulú. Îndată vėđu că vinú duoi copii, care se opriră la căți-va pași și se ui-

tară la ea, fără să'i vorbescă. Dându-le bună ziua cu blândete, ei se mai apropiară cât-va. Îi întrebă cum îi chiamă. „Eū Otmar“, răspuse băiatulū, „și eū Berta“, și se copila, mai mică de câtū dēnsulū. Îndată apoi făcură cunoscintă și, după câte-va minute, ajunseră prietenī. Otmar deschise fără sfielă coșulū Rosei, ca să vadă ce are într'ēnsulū; Berta, nu mai puțin cutezătore, își întinse mânășitele spre florile de la pēlăria nouei sale amice. Rosa i-le dete cu mulțumire, apoi le împărți câte-va pere frumose, pe care Burcard i-le pusese în coșū. Atunci le intră și mai multū în placū, ér portarulū, care de la ferēstră veduse tōte cele petrecute între dēnsii și Rosa, nu putu sta nesimțitorū la mângâierile și darurile ce le făcuse. Blândetea și purtarea ei cuviinciosă îi însuflă unū interesū de care nu'și putea da séma. În același timp se mira de marea curățeniă a portului ei țērănescū. „Nici-o-dată, își dicea elū, nu mi s'a întēplatū să vedū o cărbunăresă așa de blândă, curată și plăcută!“ Și, eșindū din căsuță, îi făcu semnū să'lū urmeze.

— Ce ai de vēndare în coșū? o întrebă elū cu blândete, cândū intrară în curte.

Rosa deschise coșulū si'i arētă ciupercile.

— Ce să'ți dau pe ele? reluă portarulū.

— Ce vei crede de cuviință! răspuse dēnsa. Dumneata le scii prețulū și suntū sicură că n'o să plătesci mai puținū unei biete copile ca mine.

— Frumosă răspunsă ! strigă portarul pe deplin multămită. Ascéptă puțină ca să le arētă bucătarului și, fiindă că d'atâta timpă n'amă mai avută ciuperci p'aici, speră că ți se voră plăti bine.

Dicēndă acestea, luă coșulă și se duse. După câte-va minute, soția portarului, intrândă în cameră cu ună vasă de bucate, rămase în mirare cândă o vėdu aci.

— Eă ! strigă ea, ce însemnéză asta ? Unde s'a mai vėdută o asemenea cutezare !... Cine ți-a dată voiă să intri în camera mea ? Cine ești tu, de unde vii, ce vrei ?... Aide, curēndă, cară-te d'aici ! Fugi îndată, că'ți aruncă castronulă în capă și te ieă cu câniă la gónă !

Din fericire, copiii săriră în ajutorulă Rosei, arētându'i fructele și florile ce le dedese. Între acestea intră și portarulă, aducēndă coșulă golă și costulă ciupercilor.

— Lasă, lasă, dise elă soției sale. Ce te superă și tu ast-felă ? Biéta copilă e fórte onestă și blândă. Ne-a mângâiată copiii și le-a dată fructe și floră. Eă amă adus'o aici și i-amă disă să m'ascepte pēne voiă duce bucătarului ciupercile ce avea de vēndare. Étē pentru ce mi te-ai supērată, și era p'aci s'o dai afară ! Eă mă gândiamă la alt-ceva : dac'arū vré să intre la noi ca servitóre... Ce dici tu ! Dar unde e vorbă ! Cu iuțelile tale pentru fiă-ce nimicuri, nimeni nu va mai

vré să rămână în serviciul nostru. Ți-am spus că eu am adus'o aici !

— A ! atunci e alt-ceva ; sunt împăcată, ânsă adineaori aveam cuvânt să mă superu : de unde puteam eu ghici ? Intru în casă și vedu o necunoscută stându cu copiii de vorbă. Îndată dise în sine'mi : „ce o mai fi și asta ?...“ Ascultă dar, copilă, nu trebuie să te superi pe mine ; așa e meseria noastră : ni se plătesce ca să păzim porța și cată s'o păzim. Uite să nu se încerce nimeni să intre cu vr'unu cugetu reu, mai alesu cându sunt eu acolo, că deș se'ntemplă lucrul dracului, de aru fi măcar de deuce palme'n frunte !

— Ai dreptate, dise Rosa. Dumneata nu scia cine m'a adusă aici ; pe de altă parte, am făcut și eu greșelă, rămânendu singură într'o cameră străină ; eu dar trebuie să'ți ceru iertare.

Portăresa rămase forțe mulțamită cu acestu răspuns. Îndată ce'i vorbia cine-va pe placu, se împăca forțe lesne.

— Fiindă că ți-ai împărțitu fructele cu copiii mei, dise ea, vino de mănâncă și tu cu noi. Aide, fără nici o sfielă, ie unu scaun și ședă la masă.

Rosa ședă la masă, dar copiii o nelinistira atât de multu cu purtarea lor, că mai nu i-se alese de mâncare. Cu tôte astea le vorbi cu blândețe și bunătate, răspundendu la tôte întrebările lor în modu așa de plăcutu, în câtu muma lor rămase încântată. Cându își luă coșul ca să plece, amânduoi copiii strigară d'o-dată :

— Nu, nu se póte. Rămâi aici, rămâi cu noi !

— Da, ȕise portăreŝa, aũ dreptate. Arũ trebui să rămâi la noi ; aŝi simȕi mare plăcere. Să vedemũ : nu poȕi rămâne ? Nu vrei să intri în serviciulũ nostru ? Ce te-arũ opri ?

— Bucurosũ, rãspunse Rosa ; nimicũ nu mã împedicã ; primescũ cu tãtã inima ŝi vã promitũ a vã servi cu zelũ ŝi onestitate, dar...

— Înȕelegũ ce vrei să ȕici : doresci să te întorcĩ a casã, ca să spuĩ pãrinȕilor despre acãsta. Du-te ŝi, de vorũ consimȕi, poȕi veni chiar Sãmbãta viitãre. Noi te acceptãmũ !

Dupã ce'ĩ spuse plata ce putea să'ĩ dã, portăreŝa ãi puse în coŝũ cãte-va bucãȕi de pâne ŝi de carne, ȕicẽndu'ĩ :

— Ètã, du-le a-casã ; spune pãrinȕilor teĩ multã-sãnãtate din parte'mĩ, ŝi să ne vedemũ sãnãtãse.

Rosa ãi multãmi, promise cã va veni negreŝitũ Sãmbãta viitãre ŝi, sãltãndũ de bucuriã, ãi reluã calea spre pãdure. Luisa, care o accepta, alergã ãnainte'ĩ.

— Multãmitã domnului ! Bine cã te întorseŝi, domniŝãrã ; trebuie să fii fãrte ostenitã ŝi flãmãndã. Ètã lapte ŝi pâne cu untũ. Spune'mĩ, rogu-te, cele petrecute.

— Bunã Luiso, ȕise ea, m'ãi acceptatũ să mân-cãmũ ãmpreunã, pe cãndũ eũ amũ prãnȕitũ la castelũ. Nu mĩ-e fãme, dar aŝi avã mare trebuinȕã de repausũ. Cu tãte astea cãtã să ne grãbimũ a

ajunge a-casă pên'a nu se'nopta. Îți voiî spune totul pe drum.

— Și eî, di se Luisa, voiî mânca mergendî. Daca nu esti pré obosită, ași fi de părere să plecămî îndată.

Și își luară calea.

Pe la mijlocul pădurii, aprópe de scăpétatulú sórelui, întelniră pe Burcard cu soția lui, care, nelinistindu-se de întârđierea lor, pleaseră să le caute. Cu ce mulțumire aflară despre succesul Rosei, dar nu'și putură ascunde mahnirea ce'i coprindea la ideia că în curendî avea să'i părăsescă, spre a locui în castelulú lui Cunic.

Rosa ca servitóre.

Sosindî ziua hotărîta, familia lui Burcard simți cea mai viă întristare. Asemenea și Rosa, nu era mai puțin mahnită că se despărția de dênșii, că d'aci înainte avea să ducă o vietă fórte aspră. Cu tóte astea se mângâia cu ideia că se apropiă de nenorocitu'i tată, că va reeși póte a'lú vedé, a'lú consola și chiar a'lú scăpa : acéstă cugetare îi înălta curagiulú.

Burcard și nevastă-sa o petrecură pêně la marginea pădurii. Luisa, ducendú'i legătura cu rufe, o însoți pêně la portarú, care le invită pe amëndoué la masă.

După mâncare, Luisa, plângându, își luă diuabună de la Rosa :

— Aide, ȕise portăreŝa, nu mai plânge, că poți veni câte-o-dată s' o veȕi, ŝi te vomŭ primi cu mulȕumire. De vrei, atunci adu-ne ŝi ciuperci, că imi va face plăcere; ostenéla îți va fi bine plătită.

Luisa promise că va veni adesea ŝi plecâ spinându.

Rosa, despărȕită acum de bunil ei amici ŝi nevoită să rămână în castelulŭ crudulŭ Cuneric, fu coprinsă de nespusă durere, ca ŝi cum arŭ fi fostŭ singură pe lume.

După plecarea Luisei, portăreŝa ŝeȕu pe unŭ mare scaunŭ lângă sobă ŝi, cu unŭ aerŭ seriosŭ, arêtâ Rosei cu degetulŭ loculŭ unde trebuia să sté ca s' o asculte.

— Acum apropiă-te ŝi stai aci, amŭ să' ȕi spunŭ câte-va vorbe : ascultă-mé dar cu luare a-minte. Eŭ sciŭ ce' ndrugă lumea-despre mine : toȕi ȕicŭ că suntŭ iute ŝi rěutăciósă, că nu potŭ trăi cu nimeni, că amŭ schimbatŭ doué-ȕeci de servitóre în trei ani, dar nimeni nu spune pentru ce, par' că s' arŭ feri ca de focŭ să nu dé pe faȕă defectele servitórelor. ȕie ȕi-le voiŭ arêta în doué cuvinte.

Și începu a încondeia cu mare iuȕelă pe tóte servitórele asagerându viȕiele fiă-căreia. Una era mândră ŝi vrea să aibă tot-dé-una dreptate, alta lacomă ŝi posomorită, a treia somnurosă ŝi leneșă,

a patra nerușinată și hótă ca o pisică, a cincia, bine gătită Duminica și murdară tótă sêptemâna, a șésea uitucă și mincinósă peste măsură, a șep-tea curiosă și ré de gură... De și vorbia fórte răpede și promisese că'î va spune numai în doué cuvinte purtările celor doué-deci de servitóre, totuși, după cum o luase, arú fi mai ținutú âncă multú, dacă sunetulú clopoțelului n'arú fi între-rupt'o.

— Acum mă chiamă dómna, dar voiú sfêrși mâne, că e Duminică, díse ea Rosei. Să n'ai defectele acestor servitóre și nici p'ale celor-l-alte trei-spre-dece, despre care amú a'ți vorbi. —

Rosa îi promise totulú și, precum se înțelege, deveni unú modelú de bună servitóre. Făcea totulú cu tragere-de-inimă, era neobosită și simția cine-va o adevărată plăcere vedênd'o cu câtă ardóre se punea la lucru. Nici-o-dată nu era trebuintă să i-se repete același lucru, căci își împlinia tóte treburile de peste dí la ora cuvenită și fără să aibă nevoiă de a i-se mai aduce a-minte ; apoi făcea din cândú în cândú și alte servicie, chiar din mintea ei, avêndú mai multă îngrijire de interesele casei de câtú d'ale ei personale. Ca fórte înțeléptă, nu se da în vorbă cu nimeni despre cele ce se díceaú saú petreceaú în familia portarului. Cumpêtată în plăceri și dorințe, se mulțumia cu orí-ce : prin urmare nimicú nu putea schimba uniformitatea și seninétatea frumóselor ei aplecări. Nici-o-dată nu se vedú copilă.

mai modestă. Se întâmpla să facă vre-o greșelă? O mărturisia singură și și cerea iertare. O muștra cine-va pe nedrept? Asculta și tăcea, ér blândețea figurii ei ângeresci înduioșia și domolia mai multă de câtă ori ce-ară fi putută dice spre apărarea ei. Ast-felă însăși portăreșă deveni cu'nctelă mai blândă și, spre marea mirare a soțului ei, treceaă dăle întregi, ba chiar săptemâni, fără s'o mai vedă supărându-se ori certându-se cu cine-va.

Cu tôte astea, de și destulă de îndemânică în lucrările potrivite cu sexulă, etatea și condițiunea ei, ânsă serviciile ce avea de'mplinită erau cu totulă grele și chiar desgustătore pentru o copilă ca dânsă. În tôte diminețele trebuia să se scôle mai'nainte de a se lumina de diuă, să aducă apă și lemne, să aprindă foculă, să măture și să deretice camerele, să spele vasele și bucătăria. La începută, cu tótă bună-voința ce avea, se întâmpla une-ori să nu'si pótă împlini cum trebuia tôte aceste însărcinări, nuoi pentru dânsă; prin urmare era nevoită a suferi cele mai aspre muștrări din partea portăreșei, care o tracta de neîndemânică și neródă. Bucatele, de și destulă de bune în felulă lor, aveaă atâta deosebire de nutrimentulă ei de pên'aci, că simți multă anevoință pên'a se deprinde cu dânsesele. Asternutulă îi era curată, ânsă fôrte tare și ordinară pentru condițiunea ei.

După ce lucra neîncetată, de diminéta pêne séra, se retrăgea tristă și ostenită în mica ei o-

dăiță, și unica'i mângâiere era să se róge, cerëndu lui dumneđeü să'i dé curagiü și putere, spre a se lupta cu tóte nevoiele ce o apěsau, să aibă îndurare de tatălü seü.

Temnițele castelului.

Rosa petrecuse mai multe zile triste în acea amară pozițiune, fără să fi pututü afla mijloculü d'a pătrunde în închisórea tatălui seü; luase ânsě sēmă că portarulü era tot-d'o-dată și temnicerü, că avea însărcinarea să ducă de mâncare celor închiși.

Din cândü în cândü ea îlü întreba despre cei incredințați îngrijirilor lui; în cele din urmă află că tatălü seü viețuia âncă și că era sănětosü. De câte ori ceruse portarulü s'o lase a vedé și dēnsa închisorile, elü îi respingea tot-dé-una cererea ca o nesocotință din parte'i. Și era sdrobotă, vėdēndü că tótă hrana bietului seü tată se mărghina la o mică strachină de supă, la o bucată de pâne négră și la unü urciorü cu apă.

Într'o séră, cândü se împărția supa prin strachinele aședate pe o scândură, portarulü îi duse :

— Roso, vino cu mine. Măne plecū d'a-casă pentru afacerile cavalerului. În lipsa mea, tu ai să duci de mâncare celor închiși, fiindü că nevastă-mea n'are nici timpü, nici plăcere pentru acēsta. Urměză-mě, să'ți arētü închisorile.

La aceste cuvinte, luându cu o mână scândura cu de mâncarea, ér cu cea-l-altă o mare legătură cu chieî, plecâ înainte. Rosa îl urmă într'o lungă galeriă.

Ce fericire neasceptată că avea să vadă pe tatălă seü ! Intrându sub bolta întunecósă, deveni palidă și inima'i începu a bate cu putere. Din norocire portarulü, care mergea înainte, nu putu să'i vadă turburarea. Peste câte-va minute își reluă curagiulü și se hotărî a nu se da âncă pe față către tatălă seü, căci, dacă s'arü fi aflatü că e ficia lui, nimeni nu i-arü fi mai încredințatü chieiele închisorii.

Portarulü deschise și ierăși închise răpede doué chilióre. Într'una se afla unü fostü soldatü, care comisese mai multe tâlhării, în cea l-altă o femeiiä acusată ca otrăvitóre.

— Să nu le deschidî nici-o-dată ușa, dise portarulü, căci arü poté să te îmbrâncescă și să fugă. Numai în acéstă închisóre putemü intra fără sfielă, adause elü deschidëndü o mare ușă de ferü. Aci se află cavalerulü Edelberd de Tanneburg.

La acestü nume, la acéstă vedere, biéta fată simți cea mai viiä emoțiune. Abia putu recunósce pe tatălă seü în acea nenorocită pozițiune. Figura'i era palidă și slabă, barba lungă și vestmintele sdrențuite. Încărcatü de lanțuri, ședea pe unü steiü de pétră ; înainte'i se afla o masă, ierăși de pétră, pe care se vedea unü urciorü cu apă și câte-va coji de pâne ; nisce scânduri putrede, pu-

ține paie și o plapomă ruptă, soiósă : étě'i tótă mobila. Închisórea ânsă, destinată numai pentru cavalerii prinși în resbele, era destulú de spațiosă. Atâtú zidurile, câtú și bolta ei cea'naltă, erau construite cu lepedi de pétră, care luaseră cu timpulú o colóre fórte închisă. Lumina străbătea aci numai prin gémulú unei ferestruí, cioplită în boltă și închisă cu nisce gróse și dese vergele de ferú. Pe lângă acestea, prafulú, necurățeniile gră-mădite aci cu timpulú, ierburile și scăieții ce cre-sceăú împrejurulú ferestrei, ajunseseră a o astupa ast-felú, că nu pėtrundea înăuntru de câtú o lu-mină tristă și verduie, de care bietulú captivú se bucura numai câte-va ore din și, cândú sórele era în putere. Unú întunericú totalú arú fi fostú póte mai puținú tristú : părea că aceleí spăiméntátóre închisorí i-se dedese numai lumina ce trebuia spre a i-se vedé tótă urėciunea.

— Cavaliere, și se portarulú intrândú, află că de mâne 'nainte mâncarea și se va aduce de acéstă copilă, fiindú că eú suntú nevoitú a lipsi d'a-casă pentru cât-va timpú.

Edelbert își așinti căutături'e asupra Rosei. N'ó mai cunoscú, dar, găsindú în fisionomia ei óre-care aseménare cu fică-sa, scóse unú adâncú su-spinú.

— Oh ! și se elú, sėrmana mea copilă este de aceeași etate și totú așa de 'naltă. N'ai mai aflatú încă nimicú despre dēnsa, bunule portarú ? A-vut-ai bunėtate să cercetezi despre sórta sa și de-

spre locul unde se află acum? Te-am rugat de atâtea ori să-mi împlinesci această dorință...

— Dumnezeu știe unde s'o fi aflându, răspunse portarul: nimeni n'a putut să-mi spună ce s'a făcut.

— Vai, reluă Edelbert, poate că nici unul din amicii mei nu'i va fi dat ospitalitate!

De și spera că Rosa se va fi adăpostit la credinciosul Burcard, nu făcu ânsă nici o vorbă despre dânsul.

— Cu toate astea, urmă el, dacă ași ști că se află într'o familie onestă, ași suferi cu mai mult curaj loviturile sorții, chiar când ași avea nenorocirea d'a nu o mai vedé... Dumniata nu cunosc pe Rosa mea, nu ști și nu ți-ai pute închipui cât mă iubia, cât era de bună și îndatoritoare. Nici-o dată nu mi-a adus cea mai mică supărare sau nemulțumire. Ea 'mi făcea fericirea vieții: astăzi chiar, aducerea a-minte despre această virtosă copilă și încrederea că va stăru în calea binelui, îmi îndulcesc suferințele, mă fac să uit restristile ce mă apăsă. Da, ori unde s'ar afla, inima îmi spune că va fi fericită și că nimeni nu merită ca dânsa această sortă... Asemenea și tu, fetiță, urmă el întorcându-se către Rosa, fii tot așa de bună și înțeleptă, silesce-te să faci fericirea părinților tei, dacă sunt încă în viață.

Rosa, miscată pênă în adâncul inimii, era p'aci să se arunce în brațele tatălui său, să se de pe

față, dar totuși se opri, vërsându lacrimi. Edelbert, miratü de simțibilitatea fetei, îi dise :

— Nu cum-va ți-ai perdutü de curëndü tatälü orï muma, sau te-amü supëratü, fără să voiescü, cu vorbele mele ?

— Mama a muritü de multü, răspunse Rosa; tata âncă trăiesce, de și förte nenorocitü...

— Linistesce-te, copila mea, și crede în dumneđeü, care te va protege.

— Aide, aide, dise portarulü, pré esti simțitöre. Nu mai plânge, c'altmintrelea n'ași puté să te lasü în loculü meü, spre a îngriji de cei închiși. Ânsë, ce să dicü ! urmâ elü adresându-se către Edelbert, copila asta e așa de bună, înțelëptă și nepregetătöre, că n'ași crede să se mai găsescă alta ca dênsa în totü ținutulü. M'ași simți pré fericitü, daca mica mea Berta i arü semëna o-dată.

— Cerulü să te bine-cuvinteze, copilă, îi dise Edelbert întindëndu'i mâna încărcată de lanțuri: fii și pe viitorü înțelëptă, virtósă, și te încredințezü că vei face fericirea sau celü puținü mângâierea tatälui teü.

— Să te audă dumneđeü ! strigâ Rosa, sărutândü cu înfocare mâna ce tatälü seü îi întinsese și stropindu-i-o cu lacrimi.

Din fericire, portarulü plecâ îndată, luând'ö afară, căci alt-felü ea nu s'arü fi mai pututü opri de a nu se da pe față.

Întâlnirea fiecei cu tatălă.

Séra, târziu, pe cândă toți se culcaseră și dormiaă adâncă, Rosa veghia, frământată de cugețările cele mai triste. Starea de plânsă, în care văduse pe tatălă seă, îi sfâșia inima. Pe la orele două din nópte, fu chieată să dé merindele de drumă portarului, care plecâ îndată.

Portăresa se culcâ ierăși. Rosa, voindă a se folosi de acéstă ocașiune favorabilă, se duse încetșoră la snopulă de chieă, luă cu mare îngrijire pe cea de la temnița tatălă seă, pe care o ochise de cu diua și cu felinarulă temnicerului, pe care elă îlă acăta tot-dé-una lângă chieă, se întorșe în odăiță și asceptă ca totulă să reintre în tăcere. În cele din urmă aprinșe felinarulă, îlă ascunșe sub șorță și, după ce și scóșe pantofii, se strecură binișoră în întunecósa galeriă, îndreptându-se către închisórea tatălă seă, pe care o deschise cu cea mai mare luare-a-minte, ca să nu facă sgomotă.

Felinarulă, soiosă și înegrită de fumă, da o lumină cu totulă slabă și gălbuiă. La intrare'i, Rosa găsi pe cavaleră ședëndă pe petró cu mânilă încrucășate pe peptă. Venirea ei îi causă o mare mirare.

— Tu esti, fetiță? îi dișe elă. Ce cauți aci așa târziu? Mai adinéori orologiulă bātu două ore după međulă noptii.

— Iertă-mă că'ți turbură linistea, răspuse Rosa încet. Voi să'ți vorbesc despre un secret.

— Ce nesocotință ! duse Edelbert. Te espui prea mult.

— Totul e linistit în castel. Dumnezeu mă îndreptă pașii... Am venit să'ți dau câteva sciri despre scumpa dumitale fiică.

— Despre Rosa ? Oh ! vorbește, copila mea ; spune'mi curând, spune'mi, rogu-te, tot ce știi despre dânsa... O cunosc ? Ai văzut'o ? Ai vorbit cu ea ? E sănătoasă, e fericită ?

— Cunosc dumniata acest lanț de aur și această medaliă ? îl întrebă Rosa.

— Cerule ! strigă Edelbert. Da, le cunosc ! I-le dedesem în momentul despărțirii noastre, ânsă îi recomandasem să nu le înstrăineze niciodată. Cum de ți le-a încredințat ție ?

— Nu le-a înstrăinat de loc. Privesc-mă, tată ; sunt fiică-ta Rosa, care te îmbrățișează.

Și, fiind că avusese grijă să'și spele fața și mâinile de negrele ce Burcard îi dedese la lumina felinarului cavalerului o recunosc, și amândoi se îmbrățișară cu nespasă bucurie.

— Scumpa mea fiică, ce fericit mă simțu că te revăd !...

— Părintele meu iubit !... fură singurele cuvinte ce Rosa putu să pronunțe.

După primele minute de înduioșare, Rosa îi povesti toate întâmplările, adâncă recunoscință a

lui Burcard, răcâla ce le arătase nobilii cavaleri și intrarea ei în serviciul portăresei.

— Acum, strigă ea, dumnezeu mi-a ascultat rugăciunea și m'a pus în pozițiune să te vedu adesea, să'ți vorbesc, să'ți procuru din cându în cându o hrană mai bună, în fine să'ți îndulcesc suferințele. Oh!.. mă simt cea mai fericită fică din lume.

— Nu tu, răspuse cavalerul, ci eu sunt cel mai fericit dintre părinți. Pěn'aci mă plângeam de nenorocirile mele, acum mulțumesc cerului, căci, fără dênsele, n'ași fi sciut nici-o dată să prețuiesc virtuțile scumpei mele fiice. Da, îmi uitu tôte suferințele și umilirile. Bogățiile universului nu sunt nimic pe lângă fericirea ce simt, strângându-te la sînul meu. Negreșit că și tu trebuie să te cređi fericită că ai cunoscut încă de timpuriu ce este nenorocirea: bucură-te că ai făcut sacrificiul d'a visita și consola pe tatăl tu în temniță, la aceste ore din noapte, pe care atâția alții le întrebunțeză în plăceri și petreceri sgomotose. Restristile tale te-au ferit de pericolele ce ne'mpresoră în această lume și te-au făcut să cunosc plăcerile virtuții încă din cea mai fragetă etate.

În cele din urmă, trebuira să se despartă. Rosa, adâncu miscată, întinse tatălui seŭ mâna, luă felinarul și plecâ îndată, căci orologiul castelului anunța revêrsatul dîorilor.

Iubirea filială.

După ce și înegri ierăși fața și mânilor, trecu în camera portăresei, spre a o deretice, când.. d'o-dată vădu pe cavalerul Cunic intrându răpede și cu privirea sêlbatică. Rêmase îmărmurită. De când venise la castel, nici-o-dată nu i-se întemplantase să'l vadă intrându în camera portarului : de aceea se credu trădată. „Acum, dîse dên-sul rêsțit, paza porții nu va mai fi în grija vóstră : voi aședa aci un post de patru soldați. Duceți-vê dar la bucătăriă, unde e trebuința de ajutorul vostru, căci ađi și mâne voi avé mulți óspeți“.

Acéstă esplicare linisti fórte multu pe Rosa. Cavalerul, de și'i observase sfiela, cređuse ânsê că, provenia din respectul ce'i însufla; de aceea rêmase cu totul măgulit. Eși dar cu îngômfare, și pentru prima óră aruncâ asupra'i o căutatură bine-voitoare, căci simția mare plăcere când își vedea ómenii tremurându înainte'i.

Rosa plecâ cu portăresa la bucătăriă. Pe la amêdi sosi un cavaler, însoțit de mai mulți ósteni. A doua dî veni și altul, totu asemenea, și mai pe fiă-ce óră se vedea intrându în curte multime de ómeni, atât pe jos, cât și cãlari. Ast-fel întregu castelul era locuit de cavaleri, ér dependințele de prin prejur, întesate de soldați, care sêra eșiră în curte, aprinseră focuri și

începură a mânca și bé cu sgomotu asurđitoru. Rosa rămăsese uimită, nesciindă ce însemnéză această adunare estraordinară; dar în urmă află totul de la portărăsă, care, întorcându-se târđiú de la bucătăria și găsindu'și copiii încă descepți, strigă cu aprindere: „Rugați-vé, dragii mei copii, rugați-vé ! Tatălú vostru, care fusese însărcinatú să adune oștile, s'a întorsú și cată să ne părăséscă ierăși. Mâne, dis de diminéța, pléca cu toții la rėsboiú“.

În adevėrú, a doua ți diminéța, în revėrsatulú ȓiorilor, trômbițele deteră semnalulú plecării. Portarulú, unulú din vitejii rėsboinici, după ce se armase de susú pêně josú, își luă ȓiua-bună de la soȓia și copii, care se'necaú în lacrėmi. Rosa plânse cu aceeași durere, ca și cum le-arú fi fostú rudă. Cavaleri, în vestminte luxóse și cu arme strălucitóre ; ostași călări și pedestri, cu sulite lungi, porniră în ordine de bătăiă și trecură puntea fortificărilor. Cândú tótă trupa eși afară, Cuneric, care venia în urmă, dete guvernatorulú chieiele fortăreții și îi ȓise :

— ȓie, bunulú meu bėtrânú, îți încredințezú chieiele castelului: păstréză-le ȓiua și nóptea în camera ta și adu'ȓi a-minte de ordinulú ce'ȓi daú de a nu lăsa nici să intre, nici să ésa piciorú de omú, fără ca tu însuȓi să fii de față și însotitú de duoi soldaȓi. Căruntu'ȓi capú imi va rėsponde de stricta împlinire a acestor ordine. Tu mă cu-

noscii de ajunsă și mă'nțelegi; cugetă dar la cele ce'ți spună și.. la capulă teă.

După aceste cuvinte, dete pîteni calului și plecâ în trépêdulă mare, spre a se așeđa în fruntea ostenilor. Bêtrâmulă guvernatoră rădicâ în-dată puntea, închise porțile cu chieia și trase zăvórele.

Rosa și portăreșa se ocupară tótă ziua în bucătăria, cu spêlatulă vaselor și așeđarea obiectelor în regulă. Séra ea dise Rosei :

— Mâne mă ducă cu amêndouă copiii la bêtrâna'mi mamă, căci mă simțu și acum ametiță de atâta sgomotă, ș'apoi suntă fôrte turburată de plecarea bărbatului meă. Ca să'mi mai risipescă grijile, o să mă întorcă tocmai deséră, că e cam departe pên'acolo, mai alesă pentru copii. Mâne dar, fiindă-că nu mai ai nimică de făcută, odihnesce-te și tu. Nu uita ânsă hrana celor închiși și opresce-ne și nouă ceva, să mâncămă cândă ne vomă întórece.

A doua zi diminêța, portăreșa plecâ cu copiii.

Nici-o-dată Rosa nu se simțise mai fericită ca în ziua aceea. Pên'atunci, ocupată peste mësură cu ale casei, nu'si putuse vedé părintele de câtă fôrte puțină și într'ascunsă, ș'acumă... ce fericire neasceptată! Putea fi tótă ziua cu dênsulă! Âncă de multă căutase și pregătise cele ce credea că 'i suntă necesare. Cu pânza dată de cărbunăresă, făcuse câte-va cămeși, pe care le cususe singură, cu tóte treburile și mâhnireă ce avusese, întrebui-

țându adesea și noapțile întru acésta : chiar în aceea zi terminase o părechiă ciorapi de bum-bacū. Ast-felū, îndată ce se vedu singură, alergă la tată-seū, îi duse cămășile, ciorapii, unū lighianū cu apă caldă, săpunū, unū stergarū, și chieiele spre a'și scóte férele. Acésta fu pentru Edelbert, căruia'i plăcea multū curățenia, o adevărată mulțămire, pe care de atâta timpū o dorise.

— Mă simtū ca reînviatū! dise elū, cândū Rosa se întórse spre a lua lighianulū.

— Acum, scumpe tată, dise ea, vino de respiră unū aerū curatū. E atâta timpū de când n'ai avutū acéstă ocaziune!

La capétulū salei închisorilor se afla ușa, care răspundea într'o grădiniță plăcută, ținută în cea mai bună stare, unde Rosa mergea adesea cu copiii portarului. Aci dar duse pe tatălū-seū. Diminéța era fórte frumósă. Trecëndū din umeda și întunecósa închisóre la aerulū dulce și plăcutū alū grădinii, bietulū cavalerū cređu că intră în raiū. Dupě aceea îi aduse gustarea sub umbra unui nucū, spunēndu'i că póte sta acolo tótă ziua.

— Cătū pentru mine, scumpe tată, adause ea, ași ședé bucurosū cu d-ta, daca datoria nu m'arū chiăma în altă parte. Totuși voiū veni să te vedū din cândū în cândū.

Māncarea de prāndū i-o aduse totū în grădina, și veni să'lū vadă în mai multe rēnduri peste zi, ânsē nu sta cu dēnsulū de cātū numai câte-

va minute. În fine, către séră îl conduce suspinându în închisóre. Edelbert rămase uimit de mirare, intrându aci. D'o-cam-dată cređu că, din greşelă, îl introdusese în altă cameră : păreţii erau văruiţi şi bine uscaţi de căldura şilei, pardosela de pétră spălată şi asternută cu nisip, ferestruia bolţii curăţită de totu ce-o astupa, aşa că prin gémũ se vedea acum plăcutulũ azurũ alũ cerului. Pe asternutulũ de paie, premenitũ cu îngrijire, era unũ cerséfũ curatũ, o pernă de capũ şi o plapomă de lână. Pe masă, acoperită cu o pânză albă, se afla unũ vasũ cu flori, alũ căror mirosũ plăcutũ înlocuise aerulũ stricatũ alũ închisorii.

— Oh, câtă plăcere simtũ, ce mare bine îmi faci ! strigă Edelbert, recunoscându'si închisórea. În adevéru, iubirea filială e în stare să facă minuni ! Dar tu nu le-ai pututũ îndeplini singurã : cine ũ-a datũ ajutorũ, în acestũ castelũ locuitũ de inimi ?

— Unũ bêtrânũ soldatũ, care în tineretea lui fusese zidarũ, şi se mai ocupă încă din cândũ în cândũ cu vechia'i meseriã. Acum câte-va septemâni, bolnãvindu-se fórte greũ, a zăcutũ mai multe şile. Dupě stãruinşele mele, portãresa îi trimitea câte o ferturã sãũ câte unũ felũ de bucate, care contribuirã la deplina'i însãnetóşire. Acestea i-le duceamũ chiar eũ, şi cândũ aveamũ timpũ, stamũ de vorbã cu dênsulũ. Într'o şi, povestindu'si împrejurãrile vieţii, pomeni şi despre

d-ta cu celū mai mare respectū și compătımire, nesciindū că'ți suntū fiică. Între altele, îmi spuse că fusese de față la bătălia ce era să se pérdă din cauza ușurinteī lui Cuneric, dar care a fostū câstigată prin vitejia și înțelepciunea d-tale. Elū îmi mai spuse că, fiindū greū rănitū cu acea ocașiune, fusese lăsatū ca mortū pe câmpulū de luptă, unde arū fi peritū, dacă nu i-ai fi venitū în ajutorū. Ieri séră îlū rugai cu sfielă să'mi ajute a'ți mai curăți închisórea. Mě temeamū să nu se opună, ânsé elū îmi primi propunerea cu cea mai mare plăcere, dicēndū : „chiarū de arū afla Cuneric, puținū îmi pēsă ; nu'mi póte imputa că onorū și stimezū pe acestū cavalerū.“

Edelbert rēspunse :

— Amū uitatū cu totulū serviciile ce amū făcutū aceluī osténū : de aci ânsé poți vedé că fapta bună nu rămâne nici-o-dată nerēsplătită.

Dupé acésta Rosa îi aduse de mâncarea pentru cină și unū scaunū.

— Astăđi, tată, voiū avé fericirea să cinezū cu dumneata.

Șeđu dar lângă dēnsulū și începură să mănânce bucatele, de și simple, erau ânsé din acelea care'ī plăceaū mai multū cavalerulū : supă de arpăcașū, prepelițe fripte, salată de păpădiă, raci, pâne albă și o sticlă cu vinū vechiū.

— Spune'mi și mie, scumpă Rosă, dise Edelbert, mirându-se din ce în ce mai multū, cum ți-

ai procuratú atâtea lucruri, căci, în pozițiunea ta, nu ai nici o avere.

— Fii liniștitú, tatá : pe tóte le-amú câștigatú cu onestitate. Cărbunăreșă mî-a datú pânza, Luisa mî-a adusú prepelițele și raci, ér cele-l-alte le-amú cumpăratú din salariulú meú saú suntú daruri primite ieri de la óspeții castelului.

Nu'î spunea ânsé că perna și plapoma ce'î aduseșe erau chiar acelea, care'î serviaú eí, simțindu-se destulú de fericitá să le dé scumpulú seú tatá, care, de arú fi sciutú acéșta, póte că s'arú fi simțitú și mai fericitú de virtuțile iubitei sale fice.

În tóte zilele ea îi procura nouí mulțămiri, aducendu'î cândú oué saú untú próspețú, cândú fructe ori bucate gustóse. De câte-ori putea să înlătore bănuielile ómenilor curții, îi ducea chiar din bucatele eí, neoprindú mai nimicú pentru sine. În cele din urmă, vëndu (prin Burcard) o părechia de cercei de diamantú, ca în tóte zilele să dé tatálui seú câte unú paharú de vinú.

Dupé ce se'ntórse și vëdu temnița, portarulú rămase surprinsú, dar și mulțumitú de schimbarea ce găsi în închisórea lui Edelbert. Cândú rămase singurú cu Rosa, îi díse :

— Ascultá, copilá, nici mie nu'mi displace compătímirea ta pentru acéștu demnú și nenorocitú cavalerú; dar ié séma să nu mergi pré departe cu asemenea simțiminte. Numái de te-ai încerca să'lú scapi din închisóre, m'ai perde, împreună

cu soția și copiii, căci suntă răspundătoră cu viața de toți cei închiși: ași fi ucisă la cea mai mică miscare de felulă acesta. Jură'mi dar că nici nu te vei gândi la o așa încercare.

Rosa îi jură, și portarulă plecâ ierăși la afacerile lui, asigurată de buna'i credință, despre care n'avea nici o îndoielă.

Nenorocirile lui Cunic.

Între acestea, mărețulă castelă de Fichtenberg părea cufundată în celă mai mare doliu. Incurcată într'ună răsboiă periculosă, Cunic fusese învinsă, rănită, constrinsă să fugă departe cu soldații ce'i mai rămăseseră. Sgomotulă restrisiloră lui încuragiase pe numeroși inimiți ce avea : ei răpiaă tôte provisiunile destinate castelului și amenințaă chiar să'lă ié cu forța. Garnisona nefindă destulă de tare, soția lui Cunic nu cuteza să mai éasă din curte. Acum cunoscu și dēnsa ce însemnéză nenorocirile omenesci, căci fu nevoită a se mulțami cu ună nutrimentă simplu și ordinară. Ca vērfulă ală suferințelor ei, amēnduoi copiii îi cădură bolnavi de vērșată, ceea ce o făcu să disperé de a lor însănătoșire. În fine, împovērată de griji, obosită de multele'i veghieri, se bolnăvi și ea.

Rosa, aflândă de la portărăsă tôte aceste împrejurări, le comunică tatălui seă, fără a'si as-

cunde neîmpăcata ură ce avea în contra familiei lui Cuneric, care se arătase atât de crud pentru dênşii.

— Été'i şi pe ei nenorociţi, disse Rosa, póte chiar în mânilé inimicilor. Vai de dênşii, de'i vorú tracta cum ne-aú tractatú ei pe noi!

Pronunţându aceste cuvinte, unú surísú réutáciosú, trecéndú rápede pe buzele ei, dete pe faţa o bucuriá de résbunare.

— Rosá, fíca mea, réspunse Edelbert, iubi-rea filialá sá nu te împingá la cugetári uréte. Ţi-arú plăcé ţie sá vedí în suferinţa, pentru nelegiuirile lui Cuneric, pe biéta'i soţiá, care le des-approbá, şi pe copiii seí, care nu sciú áncá deo-sebi réulú de bine? Cátú pentru Cuneric, ura ţi-arú fi mái dréptá, dar nu şi umaná. Copila mea, evangelia ne recomandá sá iubimú pe cei ce ne uréscú, sá le întórcemú réulú prin bine. Eú te încredinţezú cá, de áşi vedé viéta lui Cuneric ameninţată în vr'unú résboiú, m'áşi arunca înaintea lui spre a'lú apăra, chiar cu pericululú vieţii mele. Tu, daca ai ájunge iéráşi avută şi fericită, ér soţiá şi copiii lui Cuneric ţi-arú cere ájutorú în restriste, ai puté óre sá'i respingí?

— Nu, negreşítú! disse Rosa; n'áşi puté şi nici n'áşi voi!

— Eí bine, pentru ce te porţi alt-felú acum, cândú ei áú trebuinţa de consolaţiune? Fă dar chiar de astáđi totú ce'ţi stá prin putinţa, spre a le veni în ájutorú. Bine-facerea, ca sá fiá o vir-

tute, trebuie să purcedă din inimă curată, ér nu din calcul și interes personal. Purtându-te bine cu dênșii, să nu te gândesci a le câstiga favórea spre a dobândi vr'o ușurare la suferințele mele, ci să recunoscî că trebuie, că se cuvine să ai compătimire pentru nisce nenorociți, să'i ajuți câtú te iértă miđlócele, să rogi pe dumnezeú a'i face să se pórté și ei asemenea către alții. Mila de cei nenorociți este o datoriá a tuturor și trebuie să ne-o împlinimú, chiar daca alții nu și-arú împlini-o către noi sau către ai nostri.

Rosa promise că va urma aceste îndemnuri înțelepte, și și ținu cuvântulú: nu se mai codi să dé ochi cu copiii cavalerului, care, după ce se însănătoșiseră, veniau din cândú în cândú cu guvernanta să se jóce în curte; nu se mai prefăcu că nu'i vede, ci'i salutâ cu voioșiá, simți plăcere să vorbescă cu dênșii și căutâ chiar ocașiuni să le facă óre-care servicie. După đisa ei, Luisa îi aduse căprióra și frumósele'i turturele, din care pe cea d'ântâiú o dărui báiatului, ér turturelele, celor doué surori. Familiarisându-se din ce în ce mai multú cu acesti copilași, Rosa îi găsi fórte plăcuti și începu a se căi de récéla ce le arétase pên'aci.

Peste puținú găsi miđlocú să pună în lucrare, în tóta întinderea lor, consiliiele caritabile ale tátlui seú.

Curagiū și generositate.

În urma unor ploii neîntrerupte și unui timpuriu urâcios, se iviră Țilele frumoșe de tómnă : sórele părea că 'nvioréază tótă natura. Ómenii castelului eșiseră la câmpu ca să culégă productele. După prându, câteșii trei copiii lui Cuneric, cu guvernanta lor Tecla, se coboriră în curte. În mijlocul ei se afla unu puțu, înconjurat cu stélpici de pétră sculptați cu multă artă; d'asupra aveau unu coperișu piramidalu, ca o clopotniță gotică. Puțulu era așa de adâncu, că róta trebuia să se învêtéscă aprópe unu pătrarú de oră pêne să ajungă gáléta în apă sau să fiă scósă afară. Cândú se arunca o pétră într'ênsulu, trecea multu pêne să se audă sgomotulu căderii ei în apă. Une-ori lipiaú de gáléta câte-o lumínare aprinsă, o scoboraú în josú și priviaú pe păreții puțului ierburile ce cresceáú aici-colo printre închiăieturile petrelor, lumina reflectându-se în fiăce picătură de pe păreți și strălucindú ca o sté roșetică în mijloculú acestuí întunecosú abisú. Anevoia și-arú poté cine-va închipui unu aspectú atâtú de frumosú. Lucrătorii îndatorați a se lăsa din cândú în cândú în puțu, spre a'lú curăți și repara, întrebuintaú scări fórté lungi, pe care le agățaú de nisce cârlige de ferú, bătute în zidú din distanță în distanță. Împrejurulú puțului se în-

tindea o frumósă verdétă, înconjurată și ea cu doué rënduri de salcâmi și măceși.

Copiii lui Cuneric începură să se jóce pe ierbă. Ida și Ema erau încântate la vederea frumóselor fructe ale măceșilor, care, fiindü atunci pe deplinü cópte, aveau o colóre roșiă-stacojiă cu totulü răpitóre. Tecla fu nevoită să le culégă câte-va măceșe, și ele simțiră mare plăcere înșirându-le pe ață, spre a'și face brățări și colane de măr-génü, cum diceau ele, ceea-ce le măgulia vanitatea copilăréscă.

Fratele lor Evrard își făcea o petrecere să arunce'n puțü cele mai mari petre ce găsia, cândü.. d'o-dată vedü o pasere lăsându-se pe marginea găleții ca să bé apă. „Ah! dise elü surorilor, amü s'o prindü.. ia să vedeți. Ce multü o să ne jucămü cu dënса!“ Și îndată nemintosulü eopilü alergă la marginea puțului, întinse mâna spre gălétă, se aplecâ s'o ajungă, își perdu cumpënirea și căđu în spăimëntătórea adâncime.

Fetele, care se uitaü la dënsulü, scóseră unü țipëtü înfiorătorü; Tecla, a cărei lăcomiă o atrăsese la bucătăriă, alergă cu totulü spăimëntată și aflâ nenorocirea copilului, pe care'lü cređu strivitü în acéstă cădere. Cu tóte astea, auđindu'lü țipându, se apropiă de gura puțului și'lü vedü acățatü de haine într'unulü din cârligele păreților. Capulü i-se turburâ și, în locü să'i vină în ajutorü, rămase înlemnită și astfelü perdu unü timpü prețiosü. Castelana, fiindü încă bolnavă, zăcea

în pată; toți servitorii erau la câmp; Tecla, nesciindă pe cine să mai chieime în ajutor, plângea, se văieta și se ruga lui dumnezeu. Singură Rosa, care rămăsese a-casă spre a îngriji de copila portăresei, auzindă țipetele, alergă acolo, se aședă în gălétă și duse Teclei s'o scobore binișor. Cu totu curagiulă ce avu, se cutremură vedându-se în gura prăpastiei. Cândă apoi începu a se coborî învêrtindu-se cu gălétă, cândă umeđela și frigulă o pătrunseră, cândă întunericulă se înteti împrejuru'i și bolta cerescă se răstrînse ca ună cercă din ce în ce mai mică, cu cătă se lăsa mai la vale, fiori de mórte îi străbătură totă corpulă. Cu tóte astea, neperđendu'si cum-petulă, ajunsese în dreptulă copilului, care țipa ne-încetată. „Opresce!“ strigă ea Teclei, și gălétă se opri. Copilulă se acăță de lanț, dar trebuia să i se desprindă vestmintele din cârlig. Lucrulă era greă și periculosă, fiindă că Rosa avea numai o mână liberă, de óre-ce cu cea-l-altă se ținea de lanțulă găleții ca să nu cadă în fund. După mai multe încercări nefolositoare, punendu'si din nouă puterile, reeși să'lă desprindă și să'lă așede lângă dēnsa. Bietulă Evrard, de și îmărmurită de spaimă, o apucă cu mânilă de gătă și se ținu cătă putu, temēdu-se să nu cadă ierăși. „Rădică gălétă!“ strigă Rosa, și biéta Tecla, veselă, începu să învêtescă róta din tóte puterile.

Țipetele copilelor și ale Teclei implēndă curtea, ajunseseră pēnă la auzulă castelanei, care'si

părăsise patul și cu multă anevoință se apropiase de feréstră. Când fetele îi spuseră că fratele lor căduse în puț, această înfiorătoare scire fu ca un trăsnet pentru nenorocita mamă: sângele'i înghietă, o cétă désă îi întunecă vederea, și cădu leșinată...

Rosa, cu bietul copil în brațe, ajunsese la gura puțului cu totul obosită și emoționată. Tecla opri róta, se apropiă, trase găléta cu un cârlig făcut pentru acest scop; ânsă, fiind slabă și uluită, n'avu nici puterea, nici îndemânarea cuvenită ca să tragă și să țină găléta. Făcu mai multe încercări spre a'i scóte, dar, scăpându'ineîncetat găléta, Rosa și copilul se legănau când într'o parte, când în cea-l-altă d'asupra abisului. Ne mai putând de obosélă, Rosa și Tecla fură nevoite a se repausa câte-va momente. Dup'aceea Rosa strigă:

— Ié acum cârligul și împinge găléta d'ocam-dată încetișor, apoi din ce în ce mai tare, pêne se va apropia de marginea puțului.

Tecla, disperată, se supuse în nescire.

— Acum bagă de sémă, adause Rosa. Când vom fi aprópe de tine, o să'ți întind copilul, ca tu să pui mâna pe dânsul. Aide! prinde'l!

Acest plan reeși de minune, și ast-fel scăpă copilașul.

— Acum, mișcă ierăși găléta pêne se va apropia de stêlp.

Tecla se supuse din nou și Rosa, ajungându în dreptul lui, se acăță de dânsul cu amândou

mânile și sări pe verdéță. Câtă bucuriă simți, cândü călcâ pe pământü, cândü revédu frumosulü azurü alü cerului! Îndată cădu în genuchi și mulțami lui dumnezeü că o scăpase împreună cu bietulü copilü. Apoi, gândindu-se la tată-seü, dise: „Cätü de mulțumitü va fi densusulü!“ Și alergâ să'i comunice plăcuta scire. Elü o îmbrățișâ vërsându cele mai dulci lacrimi de bucuriä:

— Tu ai căstigatü, îi dise elü, cea mai nobilă victoriä, căci ai învinsü ura ce te domina: ai făcutü bine inimicilor, și te felicitü; ânsë nu trebuie să te mândresci pentru acésta, ci adu'ti neîncetätü a-minte că numai dumnezeü ți-a datü puterea și curagiulü d'a reeși în acéstă împrejurare.

Castelana recunoscëtore.

Biéta mumă, după ce stătuse cât-va timpü leșinată, abia începuse a'si veni în simțiri, cândü Tecla intrâ în camera ei cu miculü Evrard în brațe. Vocea copilului, care începu să strige și să plângă cândü o vëdu în acéstă stare, o redescetă, dar întemplarea spăimëntătore de pën'aci îi sleise tóte puterile; îi fu dar peste putință să se rădice în picióre. Cu mare greutate Tecla o aședâ pe unü fotoliü, după ce'i apropiase pe copilü spre a'lü săruta, și'i povesti cu d'a-mënutulü cum reeșise a'lü scăpa.

— Neastëmperatule, dise ea, scăldându'lü în

lacrămă, veđi spaima ce mi-ai produsă și pericolulă la care te-ai espusă, neascultându'mi consiliile, cândă scii bine că în mai multe rënduri ți-amă disă să nu te mai joci pe lângă puțu. Dragulă meă, daca iubesci pe tatălă și pe muma ta, nu mai fi neascultătoră de aci'nainte, și mulțumescă lui dumnezeă că ți-a trămisă în ajutoră ună ângeră, pe biéta Rosa... Ce felă, cum se pôte ca acéstă generosă copilă să nu fiă aici?.. Du-te, Tecla, du-te de o chiamă; grăbesce-te; să vină aici, voiă s'o veđă; simtă trebuință să'i mulțumescă, căci serviciulă ce ne-a adusă este nemărginită și trebuie recompensată.

Tecla alergă în camera portarului, unde găsi pe Rosa, care abia se întorsese de la tatălă seă și cosea lăristită lângă patulă copilei portăresei.

— Vino, vino iute, strigă Tecla: dómna vrea să te veđă... O să'ți dé o bună răsplătire!

Acestă din urmă cuvântă atinse pe Rosa, care nu voia să primescă nimică, nici măcar să veđă pe castelana. Cu tóte astea se supuse. La intrare'i, castelana alergă la dēnsa cu brațele deschise și, uitândă înalta'i condițiune, o sărută cu căldură, de și era îmbrăcată în vestmintele cele mai de rëndă.

— Fata mea, câtă îți suntă de recunoscătoare, câtă esti de bună și de curagiósă! Fără ajutorulă teă, scumpulă meă copilă ară fi perită acum. Tu.. tu l'ai scăpată. Ca recompensă, voiă să'ți fiă mumă și, chiar din momentulă acesta, nu te vei

mai despărți de mine. Câtă despre tine, Tecla, fiindă că ți-ai călcată cea mai sântă datoriă, vei pleca chiar de mâne.

Tecla, cu lacrămile'n ochi, cădu in genuchi cerëndă iertare.

— Dómnă, suntă o biétă orfană, precum scii. Ce-o să mă facă? Iértă-mă, te rogă, că mă voiă îndrepta pe viitoră...

— Nu, răspunse castelana; nu potă să'ți mai încredințeză copii mei; de sute de oră m-ai dată asemenea promisiuni, pe care le vei călca îndată, că și în trecută.

Atunci Rosa, luândă cuvântulă, diise:

— Bine-voiesce, dómnă, a'mi permite și mie să intervină pentru Tecla. Negreșită că și-a neîngrijită datoria, ânsă nenorocirea întâmplată îi va fi de învățatură de aci'nainte. Ca să fiă cine-va dreptă, cugetândă la greșela ei, trebuie să țină séma și de trudele ce și-a dată ca s'o repare, și de căința ce simte. Daca a pusă în pericolă vieța copilului, s'a espusă și pe dânsa spre a'lă scăpa. Cândă dumneđu s'a arătată așa de bună către dumneata, refusa-vei óre să te arėți totă atâtă de bună către o biétă orfană, care'ți cere iertare cu lacrămile'n ochi, care nu are altă speranță de câtă în protecțiunea dumitale? Vėdă că plângi âncă de bucuriă fiindă că ți-ai redobândită copilulă, și totuși vrei să faci pe sėrmana Tecla a vėrsa lacrămi de durere, lipsind'o de muma'i adoptivă!.. Nu, nu cređu că vei avé

acestă curagiū. Câtă pentru mine, nu trebuie și nici nu potă primă serviciulă ce'mă faci onórea să'mă oferi. Mi s'arū păré că comitū unū mare păcatū, luândū loculū unei biete copile, făcēndu-mă fericită prin nenorocirea alteia.

Castelana se uita cu mirare la dēnsa.

— În adevērū, rēspunse ea, nu sciū ce să admirū mai multū în tine, curagiulū, orī nobilele'ti simțiminte?!.. Ei bine, nu voiū mai goni pe Tecla, dar vei rămāné și tu nedespărțită de mine : imi vei fi o amică, o fică. Cândū soșulū meū se va întórce, îi voiū spune câtū îți suntemū datorī, îi voiū arēta nobilele simțiminte ce te însuflețescū... Elū va sci să te recompenseze într'unū modū demnū de tine, căci, daca nu me încelū, tu nu esti născută să fi servitóre.

Rosa, vēdēnd'o atātū de recunoscētóre către ea și de bună pentru Tecla, i-arū fi primitū bucurosū propunerile, atunci ānsē n'arū fi mai pututū vedē și ajuta pe tatālū seū.

— Dómnă, rēspunse ea ; nu posițiunea onoră pe cine-va, ci modulū cum își împlinesce datoriele. Suntū multămită cu modesta'mi condițiune. Printr'ēnsa găsescū ocașiunea s'aducū celor închiși óre-care mici servicie, de care arū fi lipsiți cândū ași părăsi pe portārēsă. Te rogū dar să bine-voiesci a mă lāsa unde mă aflu.

— Curiósă copilă esti ! dise castelana ; nu te mai întelegū. Ce felū, eū nu potū face nimicū pentru tine?.. Cere'mi ceva, orī ce vei vré, și'ti pro-

mită pe onóre că dorința îți va fi împlinită, afară numai de va fi cu totul peste putință.

— Ei bine, răspuse Rosa, primesc promisiunea dumitale. Lasă-mi numai timpul necesariu de cugetare. Speră că va veni timpul cândă vei puté să-mi procuri o mare fericire; dar scusă-mă, te rog, să măntorcă la copila portăresei, căci e bolnavă și n'are cine s'o îngrijescă.

Țicândă acestea, eși răpede.

Descoperirea secretului.

Ilda de Fichtenberg — căci așa se numia soția lui Cunic — era o femeia distinsă atât prin nobilitatea inimii, câtă și prin cultura spiritului. Ea admira frumósele simțiminte ale Rosei, avea pentru dēnsa cea mai viă afectiune, dar nu'i putea înțelege conduita. „De unde'i vină, își dicea dēnsa, așa de nobile cugetări, talentul de a le exprima și modestia cu care mi s'a înfățișat? Negreșit că nu póte fi copila unui cărbunară... Pentru ce dar preferă condițiunea'i actuală în loculă aceleia, pe care i-o oferă eu? De sigură că ascunde ceva, și trebuie să descoperă acestă misteră.“

Castelana însărcină dar mai ântăiă pe bêtrânulă guvernatoră să'i priveghieze tóte mișcările. Peste puțină acesta îi aduse la cunoscință că ea visita nóptea pe Edelbert, că sta ore întregi cu dēnsulă. „Amă ascultată la ușă și n'amă putută

înțelege ce vorbiau, dar dumneata cunoscî acum cutezarea acestei fete, ș'apoi cavalerul este cel mai mare inamic al d-vóstră: dumnedeu scie ce planuri urdesc împreună și ce suntu în stare să întreprindă.“ Acéstă destăinuire puse în mare grijă pe castelana, care ordonă guvernatorului să nu spună nimenui nimica. Și, fiindu că bêtânul n'auđia bine, hotărî să se ducă ea ênsași ca să se încredințeze despre scopul acelor convorbiri nopturne. D'o-cam-dată ânsă se purtă către Rosa cu aceeași bună-voință și afabilitate. În fine, după câte-va ȓile, guvernatorul o însciință că Rosa era în închisórea lui Edelbert. Atunci alergâ la ușa închisorii. Cunic o prevenise atât de mult în contra cavalerului, în câtu nu se mai înduoia câtuși de puțin despre scopurile lui rebele. „Conduita mea în acéstă împrejurare, își ȓicea dênsa, e unu ce fórte defăimătoru. Să ascultî pe la uși este o faptă neonestă, înjositóre; cu tóte astea, daca mă portu ast-felü, causa este că mă înteresez de fericirea acestei copile, și tot-d'o-dată amü datoria să îngrijescü de siguranța familiei mele“.

Ușa nu era de totü închisă: o candelă lumina închisórea. Putu dar vedé și auđi totulü.

— Aceste persici suntu minunate, ȓicea Edelbert. Suntu ca și cele din grădina castelului nostru de Tanneburg, care îmi plăceaü cu deosebire.

— De ce nu potü, răspuse Rosa, de ce nu potü culege și acum acele persice și să ȓi le aducü aședate de mine, cum făceamü o-diniórá!

— Scumpa mea fică, mulțumesc lui dumnezeu că mi-ai putut aduce și pe acestea. Persiculul din grădina castelului Fichtenberg, cum mi-ai spus, n'a produs estimp de cât deuce persici, și nobila dómna ți-a dat trei din ele: trebuie dar să țină mult la tine.

— Negreșit, răspuse Rosa, și de aceea vream să'i descoperă că'ți suntă fică. Suntă sigură că ar păstra secretul și că ar pute, mai bine de cât oricine, să mijlocéscă scăparea dumitale d'aici.

— Nu cređă să pótă. Tu nu scii cât mă urasce Cuneric! Inima buneí dómne póté fi generósă și simțitóre, dar.. sufletul lui Cuneric e crud și răutácios.

— Dar dac'arú afla că fică-ta i-a scăpată băiatul de la o mórte sicură, te-arú lása elú să mori în închisóre? Nu cređ. În casú contrarú, mă voiú arunca la piciórele lui și'mi va asculta rugăciunea.

— Nu vei isbuti, dise Edelbert. Îlú cunoscú fórte bine: te-arú admira, ânsé n'arú înceta d'a mă urí și persecuta.

— Se póté, dise Rosa, dar daca s'arú convinge că d-ta, căruia elú ți-a răpitú totul, i-ai făcutú celú mai mare bine ce'ți sta prin putință, că chiar din fundulú închisórii m'ai învêțatú să'ntorcú binele pentru reú, că fără îndemnurile d-tale nici nu m'ași fi încercatú să'mi espunú viêța spre a scăpa pe a fiului unui crudú inimicú, că prin urmare

tu estî cauza principală a scăpării copilului pe care trebuie să'l iubească ca viața sa, cređi óre că nu și-arů schimba neomenósele'i simțiminte?

— Mě temů că nu, copila mea. În totů casulů, trebuie să'i asceptămů întórcerea, căci chiar de m'arů libera castelana, chiar de m'arů da voiă să âmbli liberů prin curte, fără să aibă consimțimântulů soțului ei, totů n'ași primi. Urmândů ast-felů, póte că și-arů plăti scumpů generositatea ; ceva mai multů, căinósa inimă a lui Cunic s'arů revolta în contră'i, și nu voiů să fiů eů cauza suferințelor unei femei bune ca dênsa. Așa dar păstréză'ti secretulů, fiindů că în deșertů l'ai da pe față... Dar acestů subiectů ne mihnesce... Să vorbimů despre alt-ceva...

Câte auđise fură d'ajunsů pentru Ilda. Se grăbi dar a se retrage. „Așa dar, își đise ea, Rosa e de familiă nobilă și n'a luatů aceste vestminte ordinară și unů serviciů atătů de greů, de cătů spre a fi aprópe de tată-seů ! Fructele ce'i damů le păstra pentru dênsulů ! Numai pentru elů preferă să rêmână în acéstă umilă pozițiune ! Ce inimă frumósă ! Și, pe cândů noi îi ținemů părintele încărcatů de lanțuri, ea ne scapă viața copilului, tocmai după sublimatele consilie ale acestui omů virtosů dar așa de nenorocitů prin cruđimea nóstră. Ce generóse simțiminte din parte'i !“ După aceste cugetări, începu să plângă. „Trebuie să i-se redé libertatea, castelulů și tótă averea : tatălů și fiica merită să fiă fericiți, și vorů fi. De ce nu'lů potů

libera chiar în minutul acesta ! Sciü că bătrânul guvernatorü nu më va asculta, dar celü puținü voiü sci să înduplecü pe soțulü meu. Să'î asceptü dar întórcerea, și facă cerulü să vină câtü mai curêndü a-casă“.

Recompensa faptelor frumóse.

A doua zi, d-na de Fichtenberg chiâmâ pe Rosa și'î dise :

— Eü cunoscü îngrijirile ce dai nenorocitulü cavalerü Edelbert, și te felicitü pentru acêsta. De aceea, fiindü că n'ai'nici o stare, de ađi înainte ié din pivniță și bucătăriä totü ce'i va trebui.

Nemulțämitä cu acêstă propunere, îi dete chiar dênsa bucatele și vinurile cele mai alese ; apoi, spre a 'nlătura bănuielile guvernatorulü, în tóte dizele trimise pe copü la Rosa și o invitâ să vină și dênsa cu portăresa, care se simția fórte lingușită de atâta onóre, datorită Rosei, ceea-ce o făcea să se pórté cu servitórea ei, multü mai bine ca în trecutü.

— Peste cât-va timpü Cuneric, vindecatü de răni, se întórse la castelü cu osteniü și cu cei duoï cavaleri aliați. Dupé ce'și îmbrățișâ soția și copüi, conduse pe toți óspeții în sala de ceremonii. Aci privia cu nespusă mulțämire pe frumosu'i băiatü, care, făcêndu-se mai mare, luase forme cu totulü plăcute. Ilda se folosi de acêstü momentü, spre

a'î istorisi cele întemplate cu dânsul. Acéstă povestire îl făcu să se înfiore. „Aşa dar era p'aci să te perdă, scumpul meu Evrard! Ce disperare ară fi fostă pentru mine şi pentru mamă-ta! Sângele'mi înghiaţă, numai cugetându la acéstă spăimântătoare idee. Nemintosule, să nu mai fii aşa de neastâmpărată!“ Atunci Ilda îi arătă haina ce purta copilul în momentul fatală şi pe care o păstrase cu mare îngrijire.

— Étă, dise ea, de unde rămăsese acăţatū.

Cuneric se uită cu luare-a-minte la vestmântū.

— Vai! strigă elū cutremurându-se; numai unū minutū să fi mai trecutū, haina s'arū fi ruptū şi copilul era perdutū! Din norocirea noastră, a fostă scăpatū. Mare curagiū a trebuitū să aibă biéta servitōre! Ce devotamentū sublimū! Negreşitū că tu vei fi răsplătit' o cum i se cuvine.

— Amū voitū să'ţi lasū ũie acéstă grijă, saū mai bine acéstă plăcere, răspunse castelana. Ş'a-poi, orī-ce aşī fi pututū face pentru dânsa, mi s'arū fi părutū pré puţinū. Şi-a espusū d'atâtea orī vieţa: fiă-care încercare de a scōte pe Evrard, de a'lū da în mâna Tecei era unū noū periculū pentru dânsa; numai vedēndu-le îmi venia leşinū. Asemenea fapte nu se plătescū cu monete de aurū. I-amū promisū dar o recompensă demnă de acestū serviciū şi nu mē'ndoiescū că'mi vei împlini promisiunea.

Nici-o-dată Cuneric nu fusese atâtū de miscatū ca acum. Voi dar să vedă îndată pe Rosa. Fiindū

chiamată, ea intră în sală cu multă modestia. Cavalerul o întâmpină cu bucuria zicându-i :

— Te salut, tânăra curajoasă : devotamentului tău dătoresc pe mostenitorul numelui de Fichtenberg. Te salut și ți mulțămesc din inimă. Dar.. par'că te-amă mai vedutu nu știu unde... Spune-mi cu ce să te răsplătesc. Cere ori-ce vrei, cere totu și vei dobândi. Cere-mi chiar unu castel, și juru pe onore că-lu vei avé.

— Nobile cavaleru, răspuse Rosa cu demnitate. Ieu ca marturi pe acesti duo cavaleri la jurământul ce faci. De și-mi dai dreptul să-ți ceru multu, eu mă mărginesc a-ți pretinde o faptă bună și dréptă : înapoiéză-ne, mie și tatălui meu, ceea-ce ne-ai răpitu.

— Ce v'amă răpitu ? strigă Cunic plinu de mirare. Cine esti tu, cine e tatalu teu ?

— Sunt Rosa de Tanneburg, răspuse ea ; Edelbert 'mi-e părinte. Redă-i libertatea și bunurile răpitate !.

Totá adunarea rămase uimită, ér Cunic înmărmurit. Pe d'o parte, generositatea copilei ilu miscase pêne în adâncul inimii, pe de alta vechia-i ură în contra lui Edelbert se redesceptă cu putere. Galbenu și turburatu, cugeta în sineși : „ce fatalitate, să amă o asemenea datoriă de împlinitu către fica acelu om !..“ Toți cei de față tăceau, cându Ilda, luându cuvântul, di se :

— Eu numai de câte-va zile știu că servitorea portarului nostru e fica cavalerului Edelbert.

În nestrămutata'i dorință d'a fi lângă tatălū ei, spre a'lū consola, ajuta și îngriji, s'a străvestitū, a intratū în serviciulū portarului, a suferitū cu răbdare tôte capriciele și brutalitățile unei femei la care n'arū puté să ședă nici cea mai de rēndū servitóre. E dar modelulū iubirii filiale, scumpe Cuneric : recunoscința și umanitatea ne vorbescū în favóre'i.

— Jurū pe spada mea, strigâ d'o-dată Sigebert, unulū din cei duoi cavaleri străini, că ce-a făcutū acéstă copilă pentru tatălū ei e cu multū mai admirabilū de câtū ce-a făcutū pentru copilulū dumitale. La unū asemenea actū de curagiū e de ajunsū unū momentū de cutezare, pe cândū îndelunga și statornica răbdare a umilirii de tótă ziua, munca amară și necurmatele suferințe, spre a'și consola părintele, înlesnindu'i óre-care mici ajutóre, constituiescū adevératulū devotamentū, care vėdesce unū mare și frumosū sufletū. Amice Cuneric, daca ași fi în locu'ti, n'ași mai sta unū minutū la îndoielă.

— Cuneric, șise Teobald, celū-l-altū cavalerū, eū credū că, daca Edelbert ți-arū fi fostū în adevéru inimicū, n'arū fi avutū de câtū să fugă în lipsa ta, de óre-ce fică-sa avea chiăiele închisorii. Putea să dé focū castelului și să scape, să 'și résbune. Daca n'a făcut'o, nu merită să urėsci pe unū omū atătū de onestū.

Cuneric sta mutū și nemiscatū, cu privirea țintită la pămēntū, par'că n'arū fi auditū nici pe so-

ția sa, nici pe cei doi cavaleri. Rosa se sculă suspinându, cu ochii spre ceru. O adâncă tăcere domnia în sală.

— Scumpe Cuneric, dise în fine Ilda ; amă să mai adaugă ună cuvântu. Ascultă-mă dar cu bunătate. Dacă Edelbert ne-ară fi inamicu, cum ași mai cuteza eu, soția și amica ta cea mai bună, să'ți ceră liberarea lui ? Eu, cea d'ântăiă te-ași conjura să iei cele mai aspre măsuri în contra'i. Crede-mă ânsă că te înceli despre simțimintele lui. Eu singură amă descoperită că Rosa este fiica lui Edelbert. Siguranța familiei îmi impunea datoria să'i observă toate miscările, să cunoscă de aproape scopulă visitelor ei nopturne în temniță. Le-amă ascultată dar totă convorbirea, cândă se credeaă fără marturi. Păcată că n'ai fostă și tu acolo, spre a'i auzi, căci acum ai sci, ca și mine, câtă suntă de bună și generoși. Edelbert n'are nici o ură în contra'ți. Elă a încuviințată din totă inima fapta ficei sale; ceva mai multă, chiar o preparase la acăsta prin nobilele'i îndemnuri. Tot-dé-una a învățat'ă să facă binele pentru reu, în ori-ce împrejurare. Fără piósele'i consilie Rosa, care vede pe tatălă seă atătă de nenorocită prin purtarea noastră, nu și-ară fi espusă vieța ca să ne scape copilulă. Virtuții lui Edelbert datorimă dar vieța băiatului nostru. După toate acestea, ai mai puté óre să'lă urăsci și să'lă persecuți ? Văđă că tu stai âncă la îndoielă, pe cândă Rosa n'a perdută nici ună minută spre a ne scăpa

fiulū. N'o lăsa dar să  să d'aici fără a' i împlini rugăciunea.

— Rosa p te să' i reie tótă averea, Edelbert însă nu va fi nici-o-dată liber ! r spunse Cunic cu asprime  i f r'a cuteza să' i r dice privirile spre so ia sa.

— Vino, Evrard! strig  Ilda cu lacr mile în ochi; vino de r g  pe tată-te  pentru aceea, căreia îi datorezi vie a. Ca i'  la genuchi ca să'l  îndupleci.

Copilul , ved nd  pe mamă-sa  i pe Rosa cu lacr mile'n ochi, începu să pl ng   i d nsul . Căutătura cruntă a tat lui se   i însufla spaimă, dar,  n eleg nd  marele interes  ce era de a'l   mbl ndi, îngenuchiă înainte'   i,  n l t nd  m nile'  tremur nde, rosti aceste ating tore cuvinte: „Bunul  me  tat , fi ' i milă de Rosa. Precum ea m'a scos  din pu , unde era să per ,  i  i-a înapoiată fiul ,  napoiez '   i tu pe tat l  se . Te rog  ferbinte să nu' i  torci fa a de la d nsa. Fără ajutorul  ei, a i fi perit   i nu m'ai fi mai ved t ...”

— Destul   i pr  mult ! strig  atunci Cunic, silindu-se a' i domoli emo iunea.

Apoi,  ndrept ndu-se către cei de fa a,  ise:

— Edelbert e liber :  i  napoiez  castelul , cu t te bunurile. Nu l'am  cunoscută destul  de bine... Virtu ile fiicei îmi descoperă pe ale părintelui se .

— D mne, c t    i suntu de recunosc tore!

strigă Ilda, aruncându-se cu micul Evrard în brațele soțului.

Rosa era în culmea fericirii.

— Esti foarte nobil! disse Teobald lui Cuneric; de ați înainte te voiu stima însutit mai mult.

— În această împrejurare, adause Sigebert, te-ai purtat ca un adevărat cavaler. E mult mai laudabil să fii just de cât brav, și cea mai frumoasă victorie e să scii a te învinge pe tine-însuși.

Toți aplaudară cu intusiasm, ér spațioasa sală resună de strigătele: „trăiescă Cuneric, trăiescă castelana cu micul Evrard și cu Rosa!“

Captivul liberat.

Îndată ce inima'i fu coprinsă de simțimentul generosității, cavalerul Cuneric se schimbă cu totul. Mulțumirea sufletescă, produsă prin învingerea unei urî nedrepte, da fisionomie sale o înfățișare mai dulce; fruntea i-se înseninase; o bucurie curată și plăcută strălucia în ochii lui. Această fericită schimbare fu de toți observată. Chiar micul Evrard strigă, întindându'i brațele: „dragă tată, acum esti tot așa de plăcut ca și mama și d-ra Rosa; te privesc și te iubesc mai cu plăcere de cât pên'aci.“

Rosa, apropiându-se, îi mulțumi prin cuvintele cele mai atingătoare.

— Domnişórá, îi răspunse Cuneríc, aşi fi fostú unú barbarú, dac'aşi fi făcutú mai puţinú pentru d-vóstrá. Acum să mergemú împreună la tatálú dumitale, căci arú fi o crimă să'lú mai lăsámú măcar unú minutú în închisóre. Vínó, căci dumitale îţi datorézá liberarea, şi este dreptú ca totú dumneata să te bucuri de fericirea de a'í duce mai ántáiú acéstá plăcutá scire. Amú să'ţi cerú ánsé şi eú o graţiá: te rogú să'í vorbesci în favórea mea, să'lú îndupleci a mă ierta de nedreptatea ce 'i-amú făcutú.

— Asceptaţi puţinú, întrerupse Ilda; voiú să vorbescú şi eú ceva în parte Rosei.

Şi îndată o duse într'o camerá, unde pusese vestmintele şi podóbele necesare pentru timpulú cândú ténëra şi-arú fi recástigatú rangulú ce i-se cuvenia. Ea ênsáşi o ajutá să se îmbrace cu o rochiá împodobită de cele mai preţióse dentele. Apói, aducêndu'í unú frumosú sipetú şi deschîdêndu'lú, îi díse:

— Été, scumpá Rosá, nestimatele mamei dumitale. Cuneríc, dupé ce le luase, mi-le dăruise mie. Eú ánsé, sciindu-te áncá în viétá şi privind-le ca proprietate a dumitale, nu m'amú gătitú nici-o-datá cu dênsele: ţi le înapoiezú dar neatinse.

Rosa primi preţiósele scule cu recunoscintá. Privirea lor îi redesceptá îndată amintirea mamei sale, şi ochii i-se împlură de lacrimi.

— Vai! díse ea suspinândú, câtú de nesigurá

și trecătoare ne este viața! Aceste mărgăritare strălucesc încă în totă frumusețea lor, pe când femeia virtuoasă, care le-a purtat, s'a prefăcut încă de mult în țărână. Ce-ar fi omul, cea mai nobilă ființă de pe pământ, dacă n'ar avea într'ênsul ceva, care să întrcă cel puțin durata acestor mărgăritare!

— Ai dreptate, dise Ilda. Chiar lacrămile ce vedu strălucind în ochii dumitale și simțimintele ce te'nsuflețesc sunt cu mult mai prețioase decât aceste mărgăritare. Timpul nimicesce chiar diamantul cel tare, tinerețea și frumusețea per repede, pe când virtuțile și bunele însușiri ale sufletului rămân singure în eternitate. Ele fac bucuria și mărirea dumitale în această lume, ele îți asigură fericirea într'o viață mai bună.

Vorbindu ast-fel, îi puse la gât un colan, în urechi o părechiă cercei de smarand, ér în deget inelul nupțial al mamei sale.

— Acest inel n'ar pute sta mai bine, adause ea, de cât în mâna generoasă, care-a făcut atât de mult pentru tatăl se și pentru Evrard al nostru.

Apoi o conduse ea-ênsași pêne la închisorea lui Edelbert, unde Rosa, tresărind de bucuria, deschise răpede ușa strigându :

— Tată, tată, esti liber!..

Spre marea 'i mirare ânsé îl vèdu în mijlocul închisorii, îmbrăcat ca o-dinióră în dizele de ceremoniă, cu vestmintele 'i de cavaler, avându

la gîtu lanțului de aurü și medalia ce i se dede-
seră de împăratü. Sigebert și Teobald erau lângă
dênsulü.

Mai 'nainte de a merge cu Rosa, Ilda — care se
înțelesese cu soțulu ei să facă pe Edelbert a'și
pune vestmintele'i de cavalerü — luase măsurile cu-
venite, spre a'lü prepara cu încetulü la schimba-
rea sórtii lui, lăsându ânsë Rosei fericirea de a'i
anunța ea cea d'ântâiü acéstă bună scire. Cei doi
cavaleri îi duseseră chiar dênșii hainele răpite la
prädarea castelului Tanneburg și'lü ajutaseră să
le pună pe dênsulü.

Edelbert îmbrățișă pe Rosa cu nespusă căl-
dură și'i dise:

— Fiica mea, tu ai căstigmatü cea mai frumó-
să victoriă. Cunic arü fi pututü să fiă învinsü
prin arme, ânsë numai virtuțile tale aü avutü pu-
terea să'i schimbe inima. Pietatea'ti filială a îm-
blânditü pe acestü omü mândru și, din inimicü
neîmpăcatü, mi l'a făcutü amicü bine-voitorü.

Ambii cavaleri fură uimiți de frumusețea Rosei.

— Cată să mărturisescü, dise Teobald, că fă-
ceai unü pré mare sacrificiü pentru tatälü d-tale,
ascundëndü răpitórea'ti frumusețe cu acea văpsea
negrícíósă și purtândü vestminte atätü de ordina-
re. Te asigurü că esti frumósă ca unü ângerü!

Rosa 'și plecâ ochii în josü, luândü aceste lau-
de ca o lingușire.

— Dar, răspunse Sigebert, cea mai mare cali-
tate a domnișórei nu e numai gingășia. Pietatea'i

filială, care p^ote servi ca un^u adev^{er}at^u model^u, e cu mult^u mai de admirat^u de c^{ât}u frumuse^țea și, dacă e frum^osă ca un^u ânger^u, are și calit^ăți de ânger^u. Ca un^u ânger^u a intrat^u în închis^ore spre a consola și îngriji pe tatăl^u se^u, ca un^u ânger^u s'a înf^ățișat^u ast^ăzi ca să'i anun^țe liberarea.

Rosa spuse apoi părintel^ui se^u cum o rugase Cunic să'l^u înduplece a'l^u ierta. Purtarea lui Cunic produse lui Edelbert o impresiune f^orte vii^ă și plăcut^ă.

— Scump^ă copil^ă, r^êsponse el^u, tu'mi ve^đi lacr^êmile și cunosci că de mult^u i-am^u iertat^u totul^u.

Dar abia apucase să rost^êsc^ă aceste cuvinte, când^u ușa se deschise, ér Cunic intr^ă cu so^ția și cu micul^u Evrard. Am^ênduoⁱ cavaleriⁱ își det^{er}ă m^âna, se îmbr^ățișar^ă cu afabilitate, își jurar^ă amicit^ăia și sim^țir^ă t^otă fericirea unei împ^ăc^ări sincere.

Nobilul^u și sim^țitorul^u Edelbert nu se putea sătura privind^u pe drăg^ălașul^u copil^u, a cărui vi^êț^ă o sc^ăpase Rosa și care'i procura o amicit^ăia așa de durabil^ă, dup'o ur^ă at^ât^u de neîmp^ăcat^ă. Obosit^u de emo^țione, ș^êdu jos^u, lu^ă copilul^u pe genuchⁱ, îl^u privi cu un^u fel^u de recunoscin^ță, îl^u bine-cuv^ênt^ă și'i d^îse :

— Dé dumne^đe^u să trăiesci, pentru fericirea părin^ților, și să devii bun^u și virtos^u.

— Nobile cavaler^u, întimpin^ă castelana, fac^ă oerul^u ca acest^u copil^u să ne iub^êsc^ă pre c^{ât}u te

adoră fica dunitale, și să'i semene prin virtuți; atunci eă și soțulu meu vomă fi cei mai fericiți dintre părinți.

Acea și de bucuriă se termină printr'ună strălucitū ospetū. Locurile de onore se oferiră lui Edelbert și Rosei. Ilda ședă lângă fată, ér Cuneric lângă părinte. Nici-o-dată elū nu fusese așa de veselū, și nu înceta să dică: „câtă fericire simte cineva dintr'o împăcare sinceră! Ura este o furiă eșită din pântecele iadului, ér amicitia e fica cerului.“

Pe masă străluciaă cupe de argintū, pline cu vinurile cele mai prețiose. Printr'o rară atențiune, înaintea lui Edelbert se pusese vechia'i cupă cu armele familiei Tanneburg, atâtū de scumpă amintirilor lui. Rosa, observându acesta, mulțumi Ildei printr'ună plăcutū surisū.

Cuneric, bëndū celū d'ântăiū în prosperitatea lui Edelbert și Rosei, deșertă pënë 'n fundū cupa. Cavalerii Sigebert și Teobald îi imitară esemplulū. După aceea beū și Edelbert, mulțămindu-le din inimă și adăugëndū îndată:

— Domnilor, să ne ferimū de aceste vinuri aprindetóre, care ne-arū poté turbura mintea.

Cuneric, zîbindū la această înțelptă lectiune, îi răspunse:

— Âncă de cândū eramū amênduoī la curtea împêratului, ne recomandai neîncetatū cumpêtarea, și aveai mare dreptate; adī ânsē e o și de pe-trecere și trebuie să ne veselimū; cu tôte astea, fii linistitū că nu ne vomă perde mintea.

Cea mai dulce intimitate, bucuria cea mai curată domniră la acestu ospetiu, care se termină prin următoarea urare a lui Cuneric, aprobată de toți cu intusiasmu.

— În sănătatea și prosperitatea nobilei familii de Tanneburg! Dé domnulă ca toți părinții să 'și crească copiii precum Edelbert și Matilda au crescutu pe fiica lor, și că toți copiii să 'și facă părinții fericiți precum Rosa face mândria și fericierea tatălui seü!

Mare sərbătore la Tanneburg.

A doua-zi, Cuneric rugă pe Edelbert să rămână încă câte-va zile la dênșii, pênă la repararea castelului Tanneburg. După gustare, Teobald și Sigebert plecară cu trupele lor, ér Cuneric voi să arate lui Edelbert distribuirea castelului și tóte euriositățile ce elü conține. Cândü ajunseră la puțu și se aplecară pe marginea lui, spre a'i vedé adâncimea, se cutremurără gândindu-se la pericululü lui Evrard și la curagiulü fără sémênü alü Rosei.

— Să jurămü, chiar în acestü locü, strigă Cuneric, că 'mpăcaciunea dintre noi, îndeplinită prin copiii ce iubimü, va ținé câtü și amintirea acestei întêmplări înfiorătoare.

Apoi, îmbrățișându-se cu căldură, își făcură acestü jurămêntü, care fu ținutü de amênduoi cu

cea mai mare sânteniă. În același timp Ilda arăta Rosei totu ce se atingea de ale casei, căci pe atunci chiar dómnele cele mai mari îngrijiău de economia domestică. Într'una din camere, se aflău tóte obiectele răpitate din Tanneburg. „Acestea suntă ale dumitale, ȝise Ilda. Tot-dé-una amă doritū să ȝi-le înapoiezū, ânsē nu'mi venia să credū că voiū putē așă de curēndū“.

Înainte de plecare, Rosa, dorindū să mai vadă ânc'o-dată casa portarului, se duse acolo însoțită de Ilda, de Edeldert și Cunic. Portarul, deschidēndū ușă, dete mai ântâiū cu ochii de Rosa.

— Ei, Roso, tu esti?.. Mē iertă, voiamū să ȝicū domnișórá Roso... Dumneȝeule, ce minune!.. Poftiȝi de intraȝi... Cui i-arū fi trecutū prin minte ca servitóra nóstră era domnișóra de Tanneburg! Chiar în diminēȝa cândū vorba s'a respânditū printre soldaȝi, par'că totū nu'mi venia s'o credū. Acum întelegū și eū compătimirea dumitale pentru cavalerulū din închisóre, pe cândū eū, care nu sciamū că'ȝi-e tată... Dar pe nevastă-mea s'o fi vedutū cum rēmăsese uimită!.. era p'aci să'șipérdă minȝile; acésta ânsē o privesce, sciindū bine că trebuie să'ȝi céră iertare pentru urētele'i purtări către dumnéta.

Cei doi copii ai portarului staū cu sfielă la o parte. Rosa, apropiindu-se de dēnșii, le vorbi ca tot-dé una cu mare blândeȝe. Atunci le mai veni inimă și fetiȝa, începēndū a vorbi, ȝise:

— Ce minunatū esti îmbrăcată astăȝi și ce

bine'ți șede! Tóte vestmintele'ți suntú nuoi, pêne și obrazulú !...

Și băiatulú adause :

— Atátú mai bine ! Eú suntú mulțumitú de asta, numai să rămână totú la noi ! Nicí-o-datá nu vomú avé alta mai bună de câtú dênsa.

Cuneric și toți cei de față începură să rîdă, ér Rosa îi întrebâ unde e muma lor.

— Cândú te-a vëđutú venindú, răspunse băiatulú, a fugitú în camera d'alături, ca cum arú fi gonit'o lupii.

Trimițendú s'o chieme, biétz portăresă rămase îmărmurită înaintea lor și'și schimba fața pe totú minutulú.

— Ași vré să intru de viiá'n pămêntú. Iértă-mé, domnișórá, pentru necuviinciósele cuvinte ce ți-amú adresatú de atâtea ori. Dar cum să'mi fi trecutú mie prin minte una ca asta? De așa fi sciutú că esti nobilă, negreșitú că m'ași fi purtatú cu totulú alt-felú...

Ilda atunci díse :

— Ascultă-mé, trebuie să scii că și omulú celú mai de rëndú este fáptura lui dumneđeú. Chiar cerșetórulú, daca este onestú, meritá considerațiune ; se cuvine dar să fimú buní cu tótá lumea. Ți-e rușine că te-ai purtatú aspru către domnișóra Rosa, fiindú că acum o veđi de rangú mare ; cu tóte astea chiar daca arú fi fostú o simplá servitóre, totú trebuia să te aréți blândă și carita-

bilă către o biătă copilă, căci toți nenorociții sunt, ca și noi, fiii lui dumnezeu.

Aceste muștrări întemeiate lăsară adânci înțipăriri în mintea portăresei, care 'și ceru din nouă iertare de la Rosa.

— Te iertă din totă inima, răspuse ea, dar primesce să'ți facă și eu óre-care observațiuni. Ai multe calități demne de laudă : esti bună sóță și bună mamă, muncitoare fără pregetă, económă și bine-făcătoare către săraci, îndatoritoare către totă lumea, dar ai ună mare defectă : cândă cineva te contradice, te aprinđi peste măsură și'ți perđi totă cumpetulă. Cu ast-felă de iutelă îți faci mare reu și dumatăle și altora ; de aceea treci în ochii tuturor ca femeia rea, ca o aspidă, fiindă că nu'ți poți înfrêna mânia. Silesce-te dar să scapi de acestă nesuferită defectă ; ie chiar de astăđi hotărîrea de a te îndrepta. Adu'ți aminte de acéstă hotărîre în tóte diminețele și serile, și rógă pe dumnezeu să'ți dé puterea d'a o îndeplini. Nu te descuragia cătuși de puțină, dacă nu vei isbuti de la 'ncepută : arborele nu se dobóra la pământă cu o singură lovitură de secură. Prin stăruință, vei reeși să'ți înfrênezi pasiunile. Silesce-te apoi să fii și indulgentă. Cândă vei mai avé vr'o servitoare cu bună-voință, nu' pretinde ca chiar din prima đă să sciă totulă, să'și împlinéscă datoriele cu aceeași îngrijire și îndemânare ca dumneata, ci dá'ți mai ântâiú ostenéla s'o formezi precum doresci. Ai răbdare să' arêți

de mai multe ori ce se cuvine să facă; pórta-te către dânsa cu blândețe și bunătate, pêne se va deprinde cu serviciul; ast-felú vei fi bine servită, iubită și respectată. Îndată ce te vei îndrepta, tótă lumea te va lăuda pentru frumósele'ți însușiri, și te va găsi cea mai bună femeică. Dacă ți-ai vré réulú, nu ți-ai fi vorbitú nimicú. Ține dar minte și urméză aceste consilie, pentru care îmi vei mulțami într'o di.

— Été îndemnuri înțelepte și sincere! strigă Cuneric. Așa muștrări amú merita mulți dintre noi. Câtú despre mine, fii sicură, domnișórá, că mé voiú folosi de dânsese. Tatá-meú mi le repeta adesea prin aceste puține cuvinte: „Cuneric, Cuneric, mai multá judecatá și mai puținá aprindere.“

Dupé câte-va zile, Cuneric și soția lui, escortați de mulți osteni și ómeni d'ai curții, conduserá cu mare solemnitate pe Edelbert și pe Rosa la castelulú de Tanneburg. Scirea despre cele petrecute la Fichtenberg se respândise acum în totú ținutulú. Satele și cătunele de pe domeniile lui Cuneric, prin care treceaú, le eșiserá înainte, cu mare bucuriá de pacea stabilitá între cei doi cavaleri. Toți cu toții voiaú să vađá pe ténéra, care dedese unú așa frumosú esemplu de iubire fiéscá și arétase unú curagiú atátú de rarú, scăpândú de la mórte pe fiulú lui Cuneric. Cândú ajunserá în domeniulú lui Edelbert, se vedură fórte puținí ómeni: tóte satele páreaú pustiite. Edelbert rémase în mirare. Îndată ânsé ce intrá

în curtea castelului, o găsi înțesată de lume, adunată aci spre a'î întâmpina. Bărbații stau într'o parte, femeiele într'alta, formându trei șiruri, din care unul compus numai de copii, de tineri și de bătrâni, toți în vestminte de serbătoare. Burcard îi salută în numele bărbaților, ér soția sa Gertruda într'alū femeilor. Cărbunarulū rugase pe bătrânulū îngrijitorū alū castelului să'î compună o cuvântare potrivită cu împrejurarea, pentru care își dedese multă ostenelă ca s'o învețe pe din afară. Luându'și dar atitudinea cuvenită, începu să vorbescă cu tonulū celū mai seriosū; dar n'apucă să dică câte-va cuvinte, și se opri îndată, uitându ce avea să spună. Atunci, lăsându discursulū pe care'lū începuse cam reū, vorbi cum îi simția inima și cum îlū ducea mintea.

— Iértă-mē, respectabile cavalerū, dise dēnsulū. Din minutulū în care te-amū vedutū, totū ce învățasemū mi s'a stersū din memoriă. Atâta sciū să dicū, că acum, cândū amū bucuria să te revedū liberū și fericitū, voiū muri cu tótă mulțumirea.

Gertruda, voindu să vorbescă și dēnsa, după cum se preparase, deschise gura, dar o înecă plānsulū, privindū pe generosulū stāpānū. Toți sātēnii erau coprinși de aceleași simțiminte și de aceeași emoțiune. Abia putuseră striga: „trăiescă nobilulū nostru domnū și fiică-sa! „ Edelbert și Rosa, adâncū miscăți și dēnșii, străbătură rōndurile,

plini de fericire la revederea acestor buni ómeni și a vechiei lor locuințe.

În capulú scării se aflaú cavalerii Sigebert, Teobald și mai mulți alții din vecinătate, cu soțiile, fiii și fiicele lor, în vestminte de ceremoniă. Înainte sta Luisa, fiica lui Burcard, îmbrăcată în albú, gătită cu flori și ținându în mâni o perniță de catifé, pe care se vedeau chieiele castelului. „Domnișórá, díse ea Rosei, dumneata aí datú libertate nobilului dumitale tatá : totú dumneata se cuvine să’i dai și chieiele castelului.“ Edelbert le primi din mânile fiicei sale în sunetulú trompetelor, însoțite de strigări voióse și îndelungú repetate de „trăiescă domnulú nostru și fiică-sa, trăiescă casa de Tanneburg !“ Impunetőrea ceremoniă reaminti bunului cavalerú, fără voiă’i, durerósa scenă a plecării sale, căci totú din acelú locú fusese aruncatú într’o vechiá trăsură și dusú în temniță.

— Dumneđeú ne-a făcutú să trecemú prin grele încercări, díse elú, și d’aceea astăđi simțimú mai bine fericirea ce ne trámite ; să mergemú dar aí multămi din inimă.

Cavalerii și dómnele aprobară ideia și’lú urmară pêne la paraclisulú castelului, unde se rugară și mulțumiră cerului.

Dup’aceea trecură în sala de mâncare, pe când în curte se aședară mai multe mese pentru ospétarea poporului. Edelbert, neavëndú răbdarea să accepte pêne la fine, se coborí în curte, în miđ-

loculū supușilor pe care' i iubia ca pe copiii sei și de care era iubitū ca unū bunū părinte. Ântâia' i grijă fu să caute pe Burcard.

— Tu, vechiulū și credinciosulū meū servitorū, îi dīse elū; tu care, împreună cu virtósa' ți soția, ați primitū cu atâta căldură pe fiică-meă, nu veți mai părăsi acestū castelū, ci veți locui într' ênsulū pentru tot-dé-una. Te numescū ântâiulū meū comisū, căci, ca unuia ce în tinerețe ai servitū în óste și poți căléri âncă destulū de bine, acéstă funcțiune îți va conveni mai bine de câtū meseria de cărbunarū. Soția ta, care mī-a procuratū rufăria în totū timpulū captivității, va fi chiar de astădi chielăreșa castelului. Fiică-ta, care a întovărășitū pe Rosa în zile de suferință, va rămâne în aceeași calitate și pe timpulū fericirii nóstre, căci n'ași puté da fetei mele o domnișórá de onóre ș' o amică mai sigură, mai stimabilă.

Edelbert se primblă apoi în prejurulū tuturor meselor, adresându câte o vorbă plăcută fiă-căruia dintre comeseni. Ilda arū fi doritū să invite la ospéțū pe toți supuși lui Edelbert; fiindū că erau ânsé pré numeroși, fusese nevoită să facă o alegere. Se mărginise dar a invita pe cei mai în vêrstă părinți de familiă, cu copiii și nepoții lor, fără deosebire de bogați ori săraci, ér celor-l-alti le promisese peste puținū o serbare generală. Mai mulți din óspeți primiaū altă-dată, de la Edelbert, ajutóre lunare saū anuale; dar, de cândū castelulū căduse în mâni străine, ajutórele încetaseră

cu totul. Acum Edelbert promise că le va reîn-
cepe; bucuria le fu la culme și se declarară gata
a muri cu toții pentru unu așa de bun proprietar.
Cuneric, care'l însoțise în curte, fu adâncu
mișcatu de acestu spectaculu.

— Acum vedu și eu, dise elu, că e multu mai
bine să inspiri iubire de câtu temere.

— E foarte adevăratu, răspuse Edelbert; ân-
să celu mai bunu omu este acela, care scie face
să'l iubescă cei buni, ér cei rei să se témă de
dênsulu.

Onoruri cuvenite virtuții.

De atunci Edelbert și Cuneric, Rosa și Ilda
se vedeau foarte desu. Cuneric părea că și impune
ca o datoriă să consulte pe Edelbert în toate afa-
cerile însemnate, ér Rosa să ié dreptu conducē-
tore și modelu pe virtosa Ilda. Dar după cât-va
timpu vizitele lui Cuneric, rărindu-se din ce în ce
mai multu, încetară cu totul. Sub diferite pre-
teste, elu înlătură chiar vizitele ce Edelbert și
Rosa voiau să'i facă. Într'o di ânse îl vedură
d'o-dată venindū repede la Tanneburg și rugân-
du'i să'l urmeze îndată la Fichtenberg. Îi luă
dar cu sine și, îndată ce ajunseră acolo, îi con-
duse în întunecosa galeriă a închisorilor. „O ce-
rule! dise Rosa către Ilda, care'i însoția; unde ne
duce? Ce voiesce să facă? Aceste locuri înflo-

rătore și mi redescăptă amintiri dureroase și mi inspiră temeri spăimântătoare.

— Recunoscă această ușă? zise Cunic lui Edelbert.

— Da, răspuse Edelbert fără a se turbura; e ușa temniței mele.

Cunic o deschise: toate temerile Rosei se risipiră nădată. Temnița fusese schimbată într'unu frumos paraclis, împodobit cu mare gust și eleganță.

— Acum poți înțelege, zise Cunic, pentru ce amu întreruptu cât-va timp relațiunile dintre noi. Voiamu să ți facu o surprindere, și vedu că ți place. De la prima noastră venire la Tanneburg, soția mea, încântată de frumosul aspectu alu capelei dimitale, îmi propuse să facem și noi una ca densa în castelul nostru. Această închisore o aleserăm ca singurul locu mai potrivit, de ore-ce — dicea Ilda — era consecrată prin suferințele și pioasa dimitale resemnare, prin virtuțile ângeresci ale Rosei. „Ai dreptate, îi răspusei, și dorința îti va fi împlinită: d'acum înainte nimeni nu va mai lăngeđi aici, unde neîncetatū vomu mulțumi bunului dumneđu, că ne-a dăruitu pe Evrard prin generosul ajutoru alu Rosei; că m'a împăcatu cu Edelbert și m'a făcutu să mi regăsescu pacea sufletului.“ Éte cum s'a fundatū acestu paraclis.

— Și mâne, adause Ilda, starițulu Norbert va veni, ca locu-țitoru de episcopu, s'o sântescă și

bine-cuvinteze. Sigebert, Teobald și alți cavaleri amici ne-au promis să asiste cu familiile lor la serbare. Dintre toți ânsă pe dumneavóstră amú doritú mai multú să vė avemú între noi. Suntemú incredințați că veți simți unú interesú particularú la inaugurarea unei capele, a cãrei fundațiune se datoresce nenorocirilor și virtuților dumnévóstră.

Ceremonia fu, în adevėrú, frumósă și atin-gėtore. Toți invitații veniseră cu familiile lor. Cavalerii, dupė datina timpului, erau armați cu strălucitóre peptare de metalú, în capú cu casce, purtândú spada la cósă și lancea în mână. Ei ocupaú laturile din stânga și drépta altarului, ér so-țiile în vestminte negre, cusute cu aurú, și ficele lor în rochii albe și cu flori pe capú, se aflaú în midlocú. Miculú Evrard și surorile lui, îngenu-chiați înaintea altarului, par'că erau nisce ân-gerași.

Dupė serviciú, prelatulú ținu o cuvėntare po-trivită cu împrejurarea. Buna educațiune, ce Edelbert inculcase ficei sale și devotamentulú filialú, de care Rosa dedese probe așa de atingėtore, îlú făcură să vorbėscă despre îngrijirea părinților pentru copii, cum și despre iubirea și respectulú ce copiii datorescú părinților. Elú arėtá că solici-tudinea părinților (opera bunėtății divine, care veghiéză la conservarea și educațiunea prunciei), ca și iubirea filială, e o datoriă sacră, ce se cuvine a fi tot-dé-una plătită, dar care nu se póte înapoia nici-o-dată pe deplinú, că ingratitudinea copiilor

către părinții lor e unŭ păcatŭ, pe care dreptatea cerescă nu'lŭ lasă nici-o dată nepedepsitŭ, pe cândŭ bine-cuvântarea domnului însoțesce pênă la mormântŭ pe cei ce'și onoră părinții.

După terminarea ceremoniei, ducându-se cu toții în sala de mâncare, d'o-dată se auđi în curte sgomotŭ de trompete. Cunerice și óspeții, fórte mirați, alergară la ferestre și vedură o numerosă trupă de cavaleri; ér servitorii casei, deschidându ușa salei, strigară : „înălțimea sa marele duce de Bavaria !“

Cavalerii voiră să'i éasă spre întêmpinare, ânsé ducele intrase acum, însoțitŭ de o strălucită escortă. D'o statură și cu o fisionomiă mărêță, elŭ salută pe Edelbert și'i dete mâna, dicându :

— Scumpulŭ meŭ Edelbert, amŭ voitŭ să'ți comunicŭ mai ântâiŭ dumitale scirea despre gloriósa pace ce s'a închiăiatŭ, apoi să'ți arêtu recunoscința împêratului și pe a mea pentru însemnata parte ce trupele dumitale aŭ luatŭ la strălucitulŭ nostru triumfŭ¹. Tot-d'o-dată m'amŭ însărcinatŭ să'ți aducŭ înapoi pe vitejiŭ dumitale osteni.

¹. Amintimŭ aci câte-va fapte istorice despre vechia situațiune și organizare a statelor din occidentŭ. — În secolulŭ alŭ VIII-lea, Suabia se întindea de la Rinŭ pênă la Dunărea-de-susŭ și făcea parte din regatulŭ Frâncilor; în secolulŭ alŭ IX-lea aparținu imperiulŭ lui Carolŭ-celŭ-mare; într'alŭ X-lea fu stăpânită, ca ducatŭ, de către împêratulŭ Otonŭ-celŭ-mare, împreuna cu Franconia, Bavaria și Lotaringia; ér într'alŭ XIII și XIV figura, cu Saxonia, printre țerile imperiului germanicŭ. În secolulŭ alŭ XV, Suabia se desmembréză și trece sub imperiulŭ Habsburgilor. — În evulŭ mediŭ, micii proprietari (ca moșnenii saŭ rējași

Abia ieri, foarte târziu, am ajuns la Tanneburg, unde am aflat că esti aici. Ast-fel am plecat din revărsatul ziorilor, spre a veni cu camaradii mei de arme, fiind încredințat că astăzi vom afla și în cavalerul Cunic un amic, un credincios aliat.

Apoi, întorcându-se spre Cunic și dându-i mâna, adause :

— Nu este așa că nu te așteptai la o asemenea vizită? Acum trebuie să te asicuri, printr'un ordin formal din partea împăratului, despre înalta mulțămire ce-ai simțit pentru împăcarea dumitale cu Edelbert. Adaug și satisfacerea mi personală, că găsești în deplină armonie pe doi cavaleri ca dumneavoastră...

Cunic nu mai putea de bucurie : favoarea împăratului și a ducelui îi făcea o măgulitoare impresiune.

Ducele, luându-se că printre oșpeți se afla și respectabilul stăruț, se apropiă de dânsul, îi arătă plăcerea ce simțea revădându-l, și adause :

— Rare-ori ne bucurăm de o așa fericire,

nostră) erau obligați să serve în călărime, sub ordinile unui *cavaler*, proprietar mare, nobil de origine și locuitor al unui castel. Proprietarii unui domeniu întins (*mark*) aveau rangul de *marciș*, al unui ținut (plai sau plasă) se diceau *comiți*, al unei provincii (județ) *duci*. Când un duc unia sub puterea lui 2 — 3 provincii, atunci lua rangul de *rege*. Capii ținuturilor, care aveau dreptul d'alege pe suzeran, deferiau unuia dintr'ênșii autoritatea supremă (*imperium*) cu titlul de *împărat* (*imperator*). Această organizare generală a primit diferite modificări în Franța, Germania, Spania și Italia.

căci nu ești în lume, de câtă numai cândă esti chiă-matū de sacrele datorii ale sântiei tale.

Apoi, adresându-se către Ilda, îi duse :

— De și n'amū fostū invitatū, credū că vei ave bunetatea să'mi oferi și mie unū locū la masă. Cătū pentru dumneata, domnișoră, duse Rosei, suntū însărcinatū cu o misiune specială, pe care mă simtū nevoitū să ți-o comunicū mai pe urmă, căci de la Tanneburg pên'aici n'amū mâncatū nimicū, și amū o fόμε nespūsă. Să prândimū dar cătū mai curêndū, ca bunī amici și fără ceremoniă. Ași dori numai ca dómna de Fichtenberg și domnișóra Rosa să fiă lângă mine, ér venerabilulū starițū în față'mi, între cavalerii Edelbert și Cunerice; ast-felū vomū puté convorbi în tótă voia.

Ducele ocupă dar loculū de onóre, unde i-se pusese unū serviciū de masă și o cupă de aurū. Cei-l-alti se aședară împrejurulū mesei.

Dupé ce și mai stêmpêră fόμεa, ducele duse :

— De și amū aflatū chiar de pe câmpulū luptei totū ce s'a petrecutū aci între cavalerii Cunerice și Edelbert, vé mărturisescū că acéstă împrejurare mă intereséză atătū de multū, c'ași dori fôrte să'i cunoscū tóte amênuntele.

Atunci începū să facă o mulțime de întrebări cândū lui Edelbert și Rosei, cândū lui Cunerice și Ildei. Ascultându-le răspunsurile cu multă luare-a-minte, arêta adesea celū mai viū interesū lui Edelbert și adâncă admirațiune Rosei. Tot-d'o-dată făcu Ildei laudele ce merita, ér lui Cunerice îi măr-

turisi deplina mulțumire ce'î cauza purtarea'î actuală. Edelbert și Rosa, în dorința de a nu umili pe Cuneric, ascundeau multe din câte suferiseră. Cuneric însă, luându cuvântul, îi spuse totul, așa cum se petrecuse, cu o sinceritate care'î făcea multă onoare.

— M'amă purtată foarte reu, dise el; greșela s'a făcut și, ca s'o ascundă, ară fi cu neputință; e multă mai bine dar s'o mărturisesc și s'o repară pe câtă se pôte. Acesta e singurul mijloc de a'mi reafila pacea sufletului.

Către sfârșitul convorbirii ducele, pe deplină mulțămită, își aruncă privirea spre întreaga adunare și dise, arătându pe Rosa :

— Acestei generose domnișore datorimă astăzi fericirea de a lua parte cu toții, ca amici, la ună așa de frumosă ospetă. Fără dēnsa amă fi acum pe câmpul de luptă, cu casca pe cap, cu lancea'n mână, și ne-amă lupta cu înverșunare, căci n'amă fi lăsată pe Edelbert să langedescă la închisore. Chiar de cândă ne aflamă în tabera imperială, se luase hotărîrea ca, îndată după închiăierea păcii, să viă cu trupe spre a lua cu asaltă castelul de Fichtenberg. Cuneric negreșit că s'ară fi apērată cu bărbăția... multă sânge ară fi cursă, dar... cerulă, prin virtuțile nobilei domnișore, a preîntēpinată o luptă fratricidă.

Rosa, auđindă acestea, se roși la față.

— Măria-ta, rēspunse dēnsa, îmi face pré mare onore: numai lui dumneđu se cuvine totă lauda.

Mica pasăre, ce se lăsase din sborū pe marginea găleții ca să bé apă, a luatū parte, ca și mine, la stingerea urei dintre tatălū meū și cavalerulū Cuneric. Răsboiulū a fostū înlăturatū, pentru că ea a venitū chiar în momentulū cândū Evrard se afla la puțū și Tecla plecase de lângă dēnsulū.

— Observațiunea, răspunse starițulū Norbert, e modestă și întemeiată. Mii de împrejurări neînsemnate, ce întēpinămū în cursulū vieței fără a ținé sēmă de dēnsele, aū urmări fórte grave, și adesea hotărăscū despre sórta mai multor ómeni. Acéstă istoriă coprinde mulțime de esemple. Cine din noi arū crede că sórta lui a depinsū de cutare ori cutare di, în care a fostū timpulū frumosū ori ploiosū? Și totuși, daca în ziua memorabilă, pe care o serbămū acum, în locū de unū frumosū sóre de tómnă, arū fi fostū plóie, de sigurū că miculū Evrard nu s'arū fi coborítū în curte cu surorile lui; Rosa n'arū fi avutū ocașiune să'lū scape, să împlândéscă și înduplece ast-felū inima cavalerulū Cuneric. Atunci póte că mai multe sutimi de osteni și-arū fi perdutū vieța într'o luptă sângerósă, ér familiere lor arū fi în doliū astădi. Cui i-arū trece prin minte că sórta unui omū s'arū poté schimba cu totulū, fiindū că cutare ori cutare felū de bucate a fostū pusū pe masa alt-cuiva? Étē ânsē întēmplare ciudată : nisce ciuperci, aduse la masa cărbunarulū, aū inspiratū domnișórei fericita ideie de a intra ca servitóre la portărăsa castelului : fără acele ciuperci,

cavalerul Edelbert ară sta și acum în fére, Evrard ară fi perit, ér castelul, astăđi locală unei serbări atăt de vesele, ară fi fost luat cu forța și prefăcut, póte, în grămeđi de ruine. Étécum providința se manifestă pêne și în cele mai neînsemnate lucruri, pe care noi le privim ca efecte ale întemplării în vieța omenescă. Ca un îndemânic și perfect musicant, care scie uni sunetele cele mai variate, amestecându-le une-oră cu tonuri neplăcute auđului, ca să formeze o ară armoniósă, totă ast-felă înțelepciunea și a-totputința divină face să conlucreze mii de împrejurări în vieța noastră, unele plăcute, altele supărătóre, la formarea unui totă întreg, ale cărui părți suntă în deplină armoniă. Facă cerul să ne putem da séma despre tóte aménunțele vieței nóstre: câte ocasiuni amă găsi atunci, spre a lăuda și bine-cuvênta pe creator, pentru dispozițiunile'í pline de înțelepciune și de bunătate!

Tótă adunarea încuviința aceste idei frumóse. Ducele, luândă cupa de aur și sculându-se, închină în sănătatea împératului, în urările cavalerilor și familielor presinte. După aceea, adresându se către Rosa, adause:

— Profită de acéstă solemnitate spre a'mi îndeplini o misiune cu care m'a însărcinată împératul pentru dumneata, scumpă domnişóră. Maiestatea sa a aflată cu înaltă mulțămire purtarea'ti generósă, care ne scutesce de nenorócirile unui resbelă sângeros. În înțelepciunea sa, a luat

decisiunea, pe care vă voi comunica-o îndată...

Și, făcându semnă unuia din cavalerii ce'lă însoțiaă, acesta aduse o mare diplomă scrisă pe pergamenă și fôrte frumosă împodobită, purtândă sigiliulă imperială și închisă într'o cutiă de fildeșă. Ducele o presintă Rosei, dîcîndu'î :

— Respectabilă domnișoră, părintele dumitale neavîndă mostenitori de parte bărbătéscă, domeniulă Tanneburg, cu tôte dependințele lui, ca donațiune personală, ară trebui după môrte'î să rămână în posesiunea statului¹. Considerîndă ânsă că, prin frumósele dumitale fapte, ai adusă statului celă mai mare serviciu, împăratulă și principiî imperiuluiă au decisă, precum se arată în diploma de față, a'ți transmite posesiunea aceluî domeniū. cu condițiunea ca soțulă ce vei alege să pórte numele și armele de Tanneburg. Facă cerulă ca gloriosulă dumitale nume să se perpetue pentru tot-dé-una într'o posteritate demnă de dumneata !

Edelbert era adâncă miscatū de acéstă deosebită favóre. Rosa, care credea că nu merită o considerațiune atâtă de însemnată, abia 'și putu esprima recunoscînța.

Urarea ducelui se realisă pe deplină.

Mai mulți tineri cavaleri, din familiile cele mai renumite, se întrecură a'î cere mâna. Rosa ânsă

¹. Să se védă mai pe largă acéstă instituțiune din timpî feudalitățî în prefața cărții intitulate : *Oița* (Mielulă), *Seria I-a*.

alese de soțu pe celu mai nobilū și mai virtosu june, Ekbert, unulū din fii ducelū Bavariei, cu care duse o vieță în totulū fericită și avu mai mulți mostenitori demni de virtuțile părinților.

Multū timpū după aceea, paraclisulū castelului de Fichtenberg fu unū obiectū de curiositate pentru străini, care admiraū frumosa'i arhitectură gotică și minunata masă de marmură din fața altarului, pe care se citia următoarea inscripțiune, cu litere mari de aurū :

ONORĂ PE TATĂLŪ TEŪ ȘI PE MUMA TA,
CA SĂ ȚI FIĂ ȚIE BINE
ȘI SĂ_VIETUIESCÎ ANI_MULȚI PRE PĂMĒNTŪ.

Ea reamintia și originea acestui piosū monumentū, și eroismulū pietății filiale, despre care Rosa de Tanneburg dedese o probă atătū de perfectă și atingătoare.

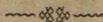
— ❧ FINE ❧ —

TABLA DE MATERIE

	<u>Pagina.</u>
Educațiunea maternă	5
Rosa fără mamă	17
Istoria lui Burcard	21
Jefuirea castelului	30
O noapte în pădure	36
Coliba lui Burcard	41
Cărbunarul recunoscător	45
Rosa la castelul de Fichtenberg	52
Rosa ca servitoare	57
Temnițele castelului	61
Intâlnirea ficei cu tatăl	66
Iubirea filială	69
Nenorocirile lui Cuneric	76
Curagiū și generositate	79
Castelana recunoscătoare	83
Descoperirea secretului	87
Recompensa faptelor frumoșe	91
Captivul liberat	97
Mare serbătoare la Tanneburg	103
Onorî cuvenite virtuții	111

ERATA

La pagina 67, rëndulü 22
în locü de : negréla ce Burcard îi dedese la lumina felinarului
să se citescă : negréla ce Burcard îi dedese, la lumina felinarului,
 La pagina 74, rëndurile 23 și 24
în locü de : și începură să mănânce bucatele,
să se citescă : și începură să mănânce. Bucatele,
 Nota de pe paginile 114 și 115 se va trece, în viitoarele edițiuni, josü pe
 pagina 22, de öre-ce se referă la fräse care se termină pe rëndulü 27 cu
 vorbele : spre a se întruni cu armata öcală.

